

บทที่ 3

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้จะเสนอผลการวิจัยโดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้

1. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium*
  2. การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้ *Brassocattleya*, *Rhynchostylis gigantea*, *Spathoglottis*, *Vanda x Miss Joaquim*, *Vandopsis lissochiloides* ในสูตรอาหารใหม่
  3. การทดสอบการงอกของเมล็ดผักนึ่งในสูตรอาหารใหม่
  4. การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Dendrobium*, *Rhynchostylis gigantea*, *Spathoglottis*, *Vanda x Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่
  5. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส
  6. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเลี้ยงแคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium*
  7. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำตาของหน่ออ่อนของกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส
1. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium*

การรายงานการทดลองในส่วนนี้แบ่งการรายงานออกเป็น 2 ส่วนเพื่อสอดคล้องกับขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

- 1.1 การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* (ตอนที่1)
: การตอบสนองของเอมบริโอต่ออุณหภูมิที่มีองค์ประกอบของสารอินทรีย์และอินทรีย์

ทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ลงในสูตรอาหารที่มีสารอินทรีย์เป็นองค์ประกอบ เพื่อทดสอบว่าสารอินทรีย์สามารถทดแทนธาตุอาหารอนินทรีย์ได้เมื่อมีการลดปริมาณและชนิดลง วางแผนการทดลองโดยแบ่งระดับธาตุอาหารอนินทรีย์ที่ลดลงออกเป็น 3 ระดับ

1. ใช้สารประกอบอินทรีย์ตามสูตรอาหาร Mod.SH.
2. ตัดสารประกอบอินทรีย์ออกจากสูตร Mod.SH. เหลือเพียง KNO_3 ปริมาณ 1,250 มิลลิกรัมต่อลิตร
3. ตัดสารประกอบอินทรีย์ออกจากสูตร Mod.SH. ทั้งหมด

เติมสารอินทรีย์ลงในทั้ง 3 ระดับข้างต้น โดยเติมมันฝรั่งลงในทุกสูตร เนื่องจากในการสร้างสูตรอาหาร CU1 (สูตรที่ 3) แสดงให้เห็นว่ามันฝรั่งสามารถทดแทนปริมาณธาตุอาหารอินทรีย์ได้ในระดับที่ต้นอ่อนของกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ต้องการอย่างเพียงพอ ยกเว้นปริมาณไนโตรเจนเติมมะเขือเทศกับปุ๋ยปลาลงไปรวมกับมันฝรั่งที่ละชนิดในสัดส่วนที่แตกต่างกัน คือ มะเขือเทศ 75 กรัมต่อลิตร (สูตรที่ 7, 8, 9) ปุ๋ยปลา 2 มิลลิกรัมต่อลิตร (สูตรที่ 4, 5, 6) และขั้นตอนสุดท้ายเติมสารอินทรีย์ทั้ง 3 ชนิดพร้อมกัน (สูตรที่ 10, 11, 12) ตารางที่ 1 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ด (ตอนที่ 1) เปรียบเทียบการเจริญของต้นอ่อนที่ออกจากเมล็ดเมื่อเลี้ยงครบ 75 วัน ผลการทดลองดังตารางที่ 6 จากการสังเกตค่าเฉลี่ยการเจริญของลำต้น ใบ และราก เห็นได้ว่าผลการทดลองสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ผลการทดลองระดับที่ 1 สูตรที่ให้ผลการเจริญอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งเป็นสูตรที่มีสารอินทรีย์ทั้งสามชนิดคือ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ปุ๋ยปลา รวมกัน ในสูตรที่ 10, 11 และ 12 มีน้ำหนักสดและความสูงมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ผลการทดลองระดับที่ 2 สูตรที่ให้ผลการเจริญอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นสูตรที่มีสารอินทรีย์ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ปุ๋ยปลา เป็นส่วนประกอบ คือ สูตรที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 และ 9 ผลการทดลองระดับที่ 3 สูตรที่ให้ผลการเจริญอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี เมื่อเทียบกับสูตรอาหารทดลองอื่น คือ สูตรอาหารควบคุม Mod.SH. (สูตรที่ 1) อาจสังเกตได้อย่างชัดเจนจากแผนภูมิ ผลการทดลองระดับที่ 1 ผลการเจริญอยู่ในขั้นดีมาก เมล็ดกล้วยไม้งอกและพัฒนาจากเอ็มบริโอเข้าสู่ระยะที่เป็นต้นอ่อนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีระยะช่วงที่เป็นโปรโตคอร์มสั้น โปรโตคอร์มมีขนาดเล็กกว่าสูตรควบคุมมากและมีสีเขียวเข้ม โปรโตคอร์มพัฒนามีใบเกิดขึ้นเข้าสู่ระยะต้นอ่อนภายหลังการเพาะเมล็ด 4 สัปดาห์ ซึ่งทุกขั้นตอนเกิดขึ้นได้เร็วกว่าในสูตรอาหารอื่น สูตรอาหารที่ให้ผลการเจริญระดับที่ 2 เมื่อเพาะเมล็ดในอาหารสูตรดังกล่าวเมล็ดพัฒนาเป็นต้นอ่อนอย่างรวดเร็วเช่นกันแต่ก็ยังช้ากว่าระดับที่ 1 โปรโตคอร์มในสูตรอาหารที่มีส่วนผสมของปุ๋ยปลามีสีเขียวเข้มกว่าโปรโตคอร์มในสูตรอาหารที่มีมะเขือเทศผสมอยู่ และสูตรอาหารที่มีปุ๋ยปลาผสมนั้นเมื่อลดปริมาณสารอินทรีย์การเจริญของลำต้น ใบ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักแต่ไปมีผลต่อการเจริญของราก ซึ่งต่างจากสูตรที่มีมะเขือเทศเป็นส่วนผสม เมื่อลดปริมาณสารอินทรีย์ลง การเจริญของลำต้น ใบ อย่างรวดเร็ว แต่การลดปริมาณสารอินทรีย์ไม่มีผลต่อการเจริญรากมากนัก สูตรที่มีมะเขือเทศผสม โปรโตคอร์มพัฒนาเป็นต้นอ่อนเร็วกว่าในสูตรอาหารที่มีปุ๋ยปลาเป็นส่วนผสม ในสูตรที่เติม

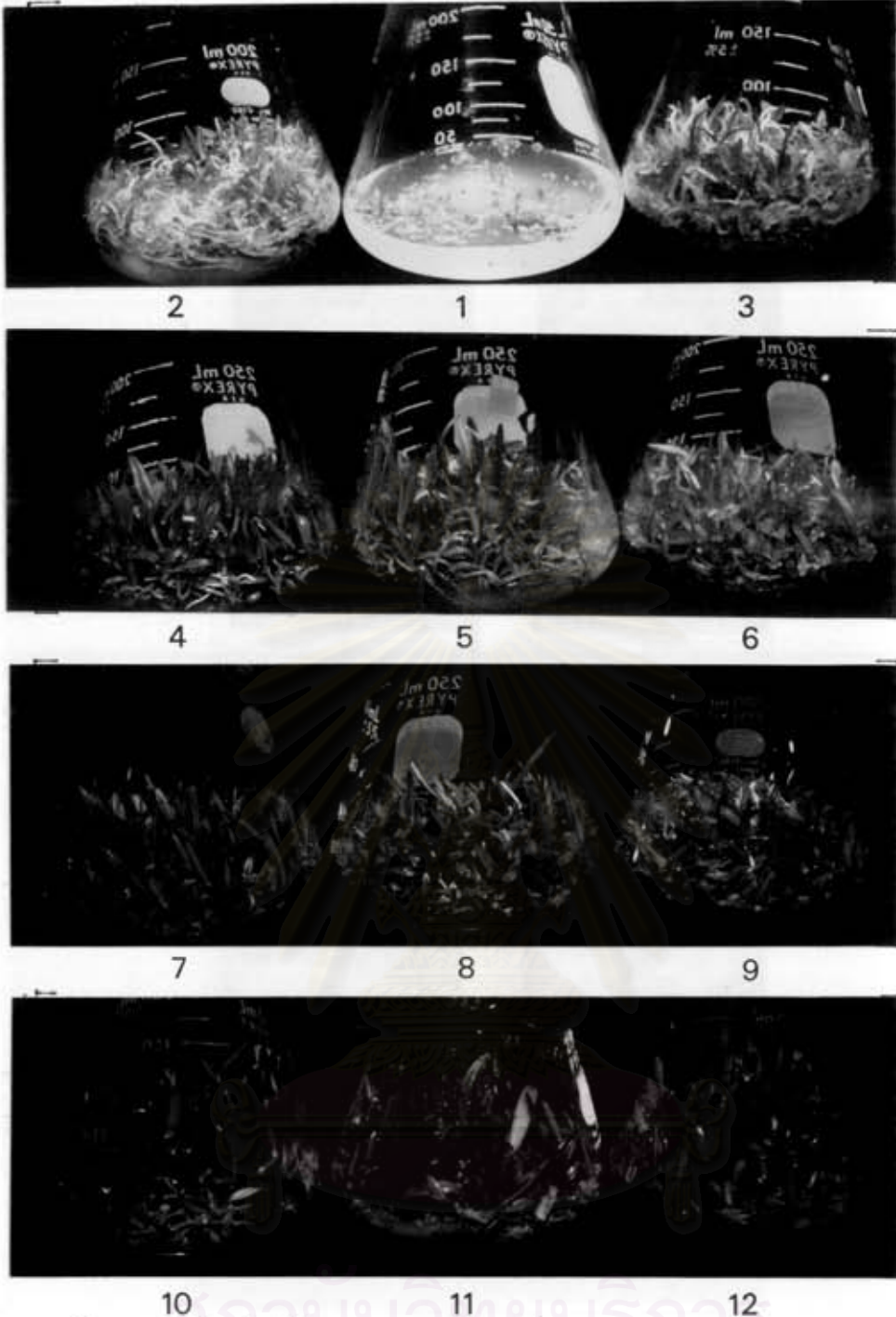
สารอินทรีย์คือมันฝรั่งอย่างเดียวพบว่า K และ N จาก KNO_3 ไม่สามารถแทนความต้องการธาตุอาหารของเมล็ดกล้วยไม้ได้อย่างเพียงพอ สูตรที่ให้ผลการเจริญระดับ 3 คือ สูตร Mod.SH. (สูตรที่1) เมล็ดมีอัตราการงอกที่ต่ำและมีระยะโปรโตคอร์มันาน ทำให้เมื่อเก็บผลการทดลองการพัฒนาของเมล็ดได้เพียงในระยะที่ 2 เท่านั้น

ตารางที่ 6 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ด (ตอนที่1) ในเวลา 75 วัน

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย						
	น้ำหนักสด (100ต้น) กรัม	ความสูง เซนติเมตร	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก เซนติเมตร	จำนวนราก (ต่อต้น)	ระดับของ การพัฒนา	ระดับของ การงอก
1	-	-	-	-	-	2	2
2	5.18 ^{cd}	1.84 ^d	3.1 ^{cd}	2.50 ^a	4.2 ^b	5	3
3	4.88 ^{cd}	1.41 ^a	2.9 ^a	1.84 ^b	4.1 ^b	5	3
4	7.30 ^{cd}	2.48 ^c	3.5 ^{bc}	1.89 ^b	4.0 ^b	5	3
5	7.23 ^{cd}	2.35 ^c	3.2 ^{bc}	1.03 ^{cd}	3.9 ^b	5	3
6	6.23 ^{cd}	2.22 ^c	3.1 ^{cd}	0.67 ^d	3.6 ^b	5	3
7	6.10 ^{cd}	2.45 ^c	3.0 ^{cd}	2.35 ^{bc}	4.8 ^{bc}	5	3
8	4.55 ^{cd}	1.69 ^d	3.0 ^{cd}	2.09 ^{bc}	3.7 ^b	5	3
9	4.29 ^a	1.60 ^{cd}	3.0 ^{cd}	1.28 ^c	3.6 ^b	5	3
10*	16.03 ^a	3.34 ^a	3.8 ^a	2.42 ^{bc}	5.7 ^a	5	3
11	11.47 ^b	2.86 ^b	3.6 ^{ab}	2.36 ^{bc}	5.6 ^a	5	3
12	7.74 ^c	2.39 ^c	3.4 ^{abcd}	2.28 ^{bc}	5.4 ^a	5	3

หมายเหตุ

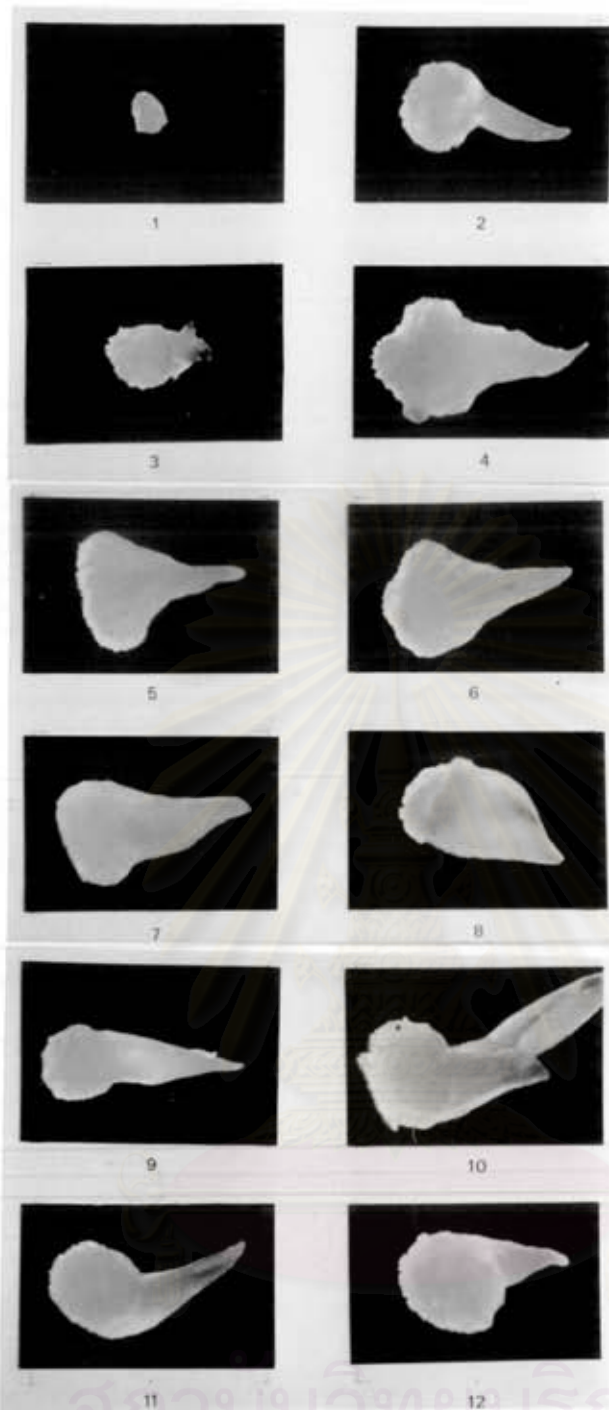
- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 79-81
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

ภาพที่ 3 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์

(ตอนที่ 1) ในเวลา 75 วัน : การตอบสนองของเอมบริโอต่อฐานอาหารที่มีองค์ประกอบของสารอนินทรีย์และอินทรีย์

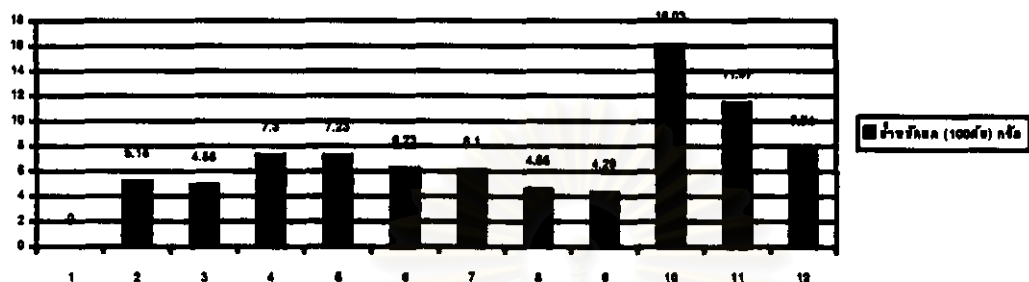
1 = Mod.SH.	7 = Mod.SH. + Po + To
2 = Mod.SH. + Po	8 = KNO_3 + Po + To
3 = KNO_3 + Po	9 = Po+To
4 = Mod.SH. + Po + FE	10 = Mod.SH. + Po + FE + To
5 = KNO_3 + Po + FE	11 = KNO_3 + Po + FE + To
6 = Po + FE	12 = Po + FE + To

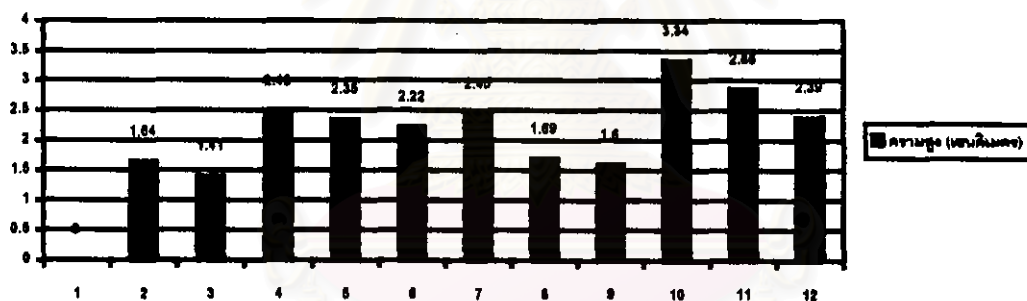
ภาพที่ 4 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์
(ตอนที่ 1) ในเวลา 15 วัน : การตอบสนองของเอมบริโอต่อรุ่นอาหารที่มีองค์ประกอบของ
สารอนินทรีย์และอินทรีย์

1 = Mod.SH.	7 = Mod.SH. + Po + To
2 = Mod.SH. + Po	8 = KNO ₃ + Po + To
3 = KNO ₃ + Po	9 = Po+To
4 = Mod.SH. + Po + FE	10 = Mod.SH. + Po + FE + To
5 = KNO ₃ + Po + FE	11 = KNO ₃ + Po + FE + To
6 = Po + FE	12 = Po + FE + To

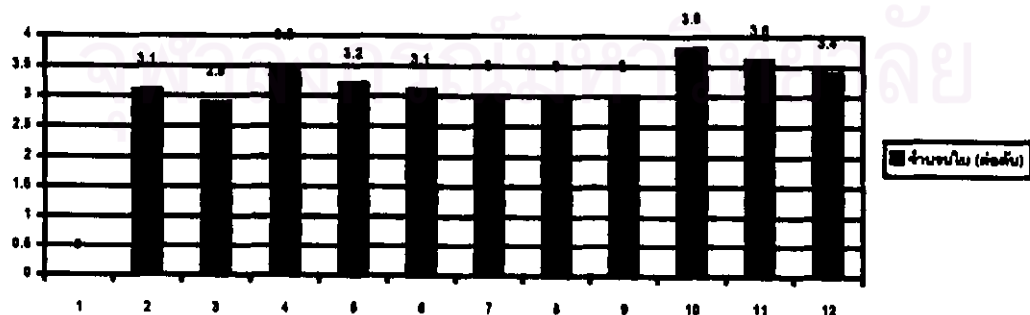
แผนภูมิที่ 1 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่1) ในเวลา 75 วัน

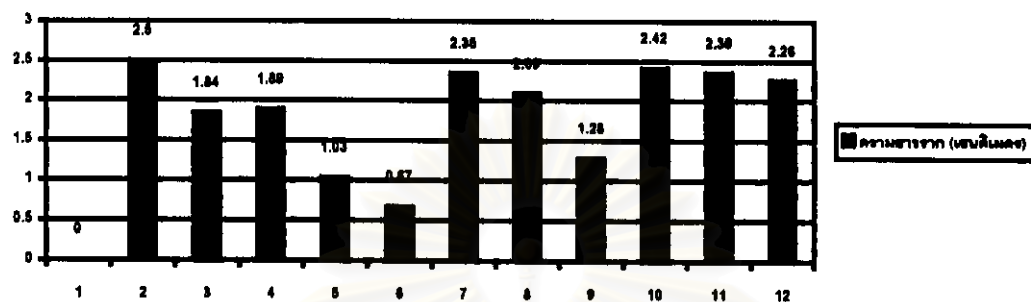
แผนภูมิที่ 2 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่1) ในเวลา 75 วัน

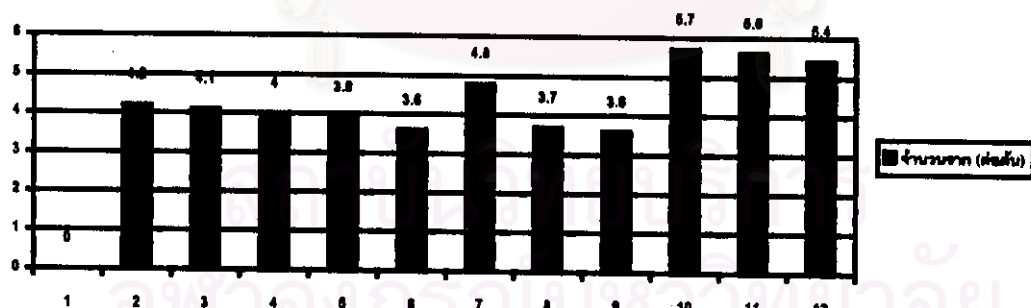
แผนภูมิที่ 3 จำนวนใบต่อต้นของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่1) ในเวลา 75 วัน

แผนภูมิที่ 4 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 1) ในเวลา 75 วัน

แผนภูมิที่ 5 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 1) ในเวลา 75 วัน

1.2 การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* (ตอนที่ 2)
: ความเข้มข้นของปุ๋ยปลา

การหาความเข้มข้นของปุ๋ยปลาที่เหมาะสมสำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* โดยทดลองเติมลงในสูตรอาหารที่ให้ผลดีในการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ตารางที่ 1 คือ สูตรที่ 10, 11, 12 แต่ละสูตรใส่ปุ๋ยปลาปริมาณต่างๆกันคือ 4, 8, 16 มิลลิลิตรต่อลิตร เพื่อพัฒนาสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ตอนที่ 1 ให้มีความจำเพาะในการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* มากยิ่งขึ้น

ผลการทดลองในส่วนนี้พบว่าระดับความเข้มข้นของปุ๋ยปลามีผลต่ออัตราการงอกและการเจริญของกล้วยไม้ ระดับความเข้มข้นของปุ๋ยปลาที่ความเข้มข้น 2 4 8 มิลลิลิตรต่อลิตร (สูตรที่ 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20) ไม่มีผลต่ออัตราการงอกของเมล็ดกล้วยไม้โดยมีระดับของการงอกเท่ากับ 3 แต่ในอาหารที่มีความเข้มข้นของปุ๋ยปลา 16 มิลลิลิตรต่อลิตร (สูตรที่ 15, 18, 21) อัตราการงอกลดลงมีระดับของการงอกเท่ากับ 0 นอกจากนี้ยังพบว่าในสูตรอาหารที่มีความเข้มข้นของปุ๋ยปลา 16 มิลลิลิตรต่อลิตร ไม่แข็งตัว ในสูตรที่ 10 เมื่อเพิ่มความเข้มข้นของปุ๋ยปลาจาก 2 มิลลิลิตรต่อลิตร เป็น 4, 8 มิลลิลิตรต่อลิตร (สูตรที่ 13, 14 ตามลำดับ) พบว่ากล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เจริญได้ดีเมื่อเพิ่มความเข้มข้นของปุ๋ยปลา 4 มิลลิลิตรต่อลิตร แต่ก็ยังให้ผลการทดลองไม่ดีกว่ากับสูตรที่ 10 การเจริญของกล้วยไม้ลดลงเมื่อเพิ่มความเข้มข้นปุ๋ยปลาเป็น 8 มิลลิลิตรต่อลิตร ในสูตรที่ 11 การเจริญของพืชเมื่อเพิ่มปริมาณปุ๋ยปลาเป็น 4, 8 มิลลิลิตรต่อลิตร (สูตรที่ 16, 17 ตามลำดับ) การเจริญของพืชลดลง ในสูตรที่ 12 เมื่อเพิ่มปริมาณปุ๋ยปลาลงไป พบว่าการเจริญดีขึ้นในส่วนน้ำหนักสด และความสูง เมื่อเพิ่มความเข้มข้นปุ๋ยปลาเป็น 4, 8 มิลลิลิตรต่อลิตร (สูตรที่ 19, 20) และนอกจากนี้พบว่าในสูตรที่ 10, 11, 12 เมื่อเพิ่มความเข้มข้นของปุ๋ยปลา (สูตรที่ 13, 14, 16, 17, 19, 20) การเจริญของรากมีแนวโน้มลดลง โดยสังเกตจากจำนวนรากและความยาวราก

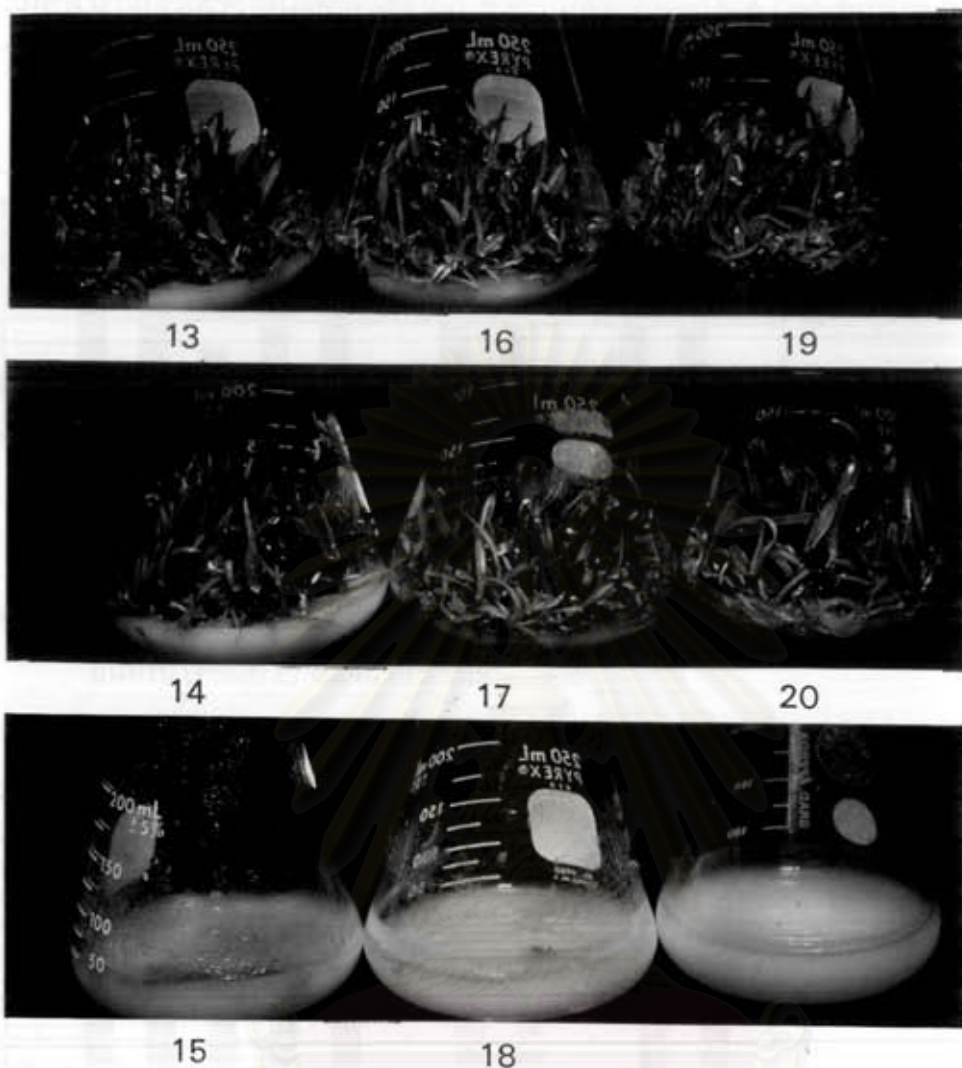

ตารางที่ 7 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเพาะเมล็ด (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย						ระดับของการพัฒนา	ระดับของการงอก
	น้ำหนักสด (100 ต้น/กรัม)	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)			
1	-	-	-	-	-	-	2	2
10*	16.03 ^a	3.34 ^a	3.8 ^a	2.42 ^a	5.7 ^a	-	5	3
11	11.47 ^b	2.86 ^b	3.6 ^{ab}	2.38 ^a	5.6 ^a	-	5	3
12	7.74 ^c	2.39 ^c	3.4 ^{abc}	2.28 ^{ab}	5.4 ^{ab}	-	5	3
13	11.47 ^b	3.41 ^a	3.5 ^{abc}	2.29 ^a	6.2 ^a	-	5	3
14	10.66 ^{bc}	2.89 ^b	3.7 ^{ab}	1.89 ^b	3.9 ^c	-	5	3
15	-	-	-	-	-	-	0	0
16	9.80 ^{bc}	2.54 ^c	3.3 ^{bc}	1.50 ^{bc}	5.7 ^a	-	5	3
17	9.09 ^c	2.53 ^c	3.1 ^c	0.95 ^d	4.4 ^{bc}	-	5	3
18	-	-	-	-	-	-	0	0
19	9.90 ^{bc}	3.03 ^b	3.6 ^{ab}	1.79 ^b	5.8 ^a	-	5	3
20	9.76 ^{bc}	3.03 ^b	3.3 ^{bc}	1.23 ^{cd}	5.1 ^{ab}	-	5	3
21	-	-	-	-	-	-	0	0

หมายเหตุ

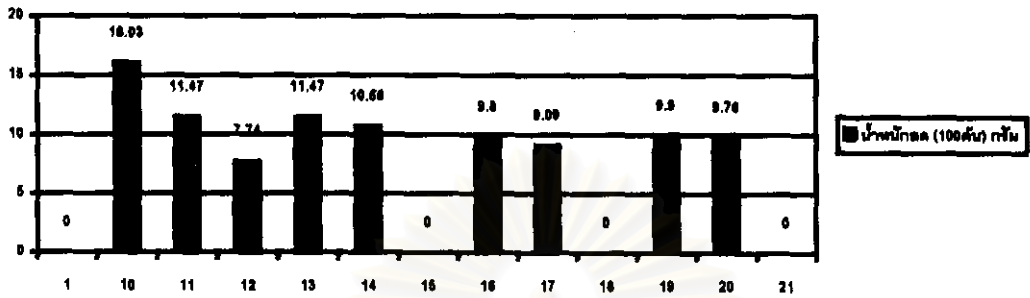
- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1 สูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14 สูตรที่ 13-21 ตารางที่ 2 หน้า 15
- สรุปผลการทดลอง หน้า 81-82
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรที่มีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

ภาพที่ 5 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์
(ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน : ความเข้มข้นของปุ๋ยปลา

- 13 = Mod.SH. + Po + FE(4) + To
- 14 = Mod.SH. + Po + FE(8) + To
- 15 = Mod.SH. + Po + FE(16) + To
- 16 = KNO_3 + Po + FE(4) + To
- 17 = KNO_3 + Po + FE(8) + To
- 18 = KNO_3 + Po + FE(16) + To
- 19 = Po + FE(4) + To
- 20 = Po + FE(8) + To
- 21 = Po + FE(16) + To

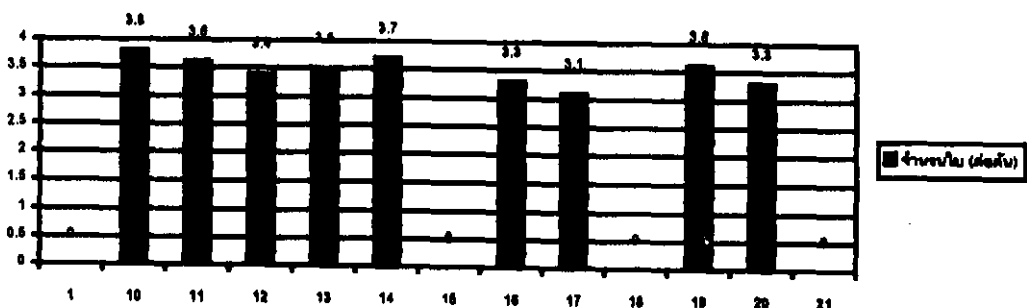
แผนภูมิที่ 6 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

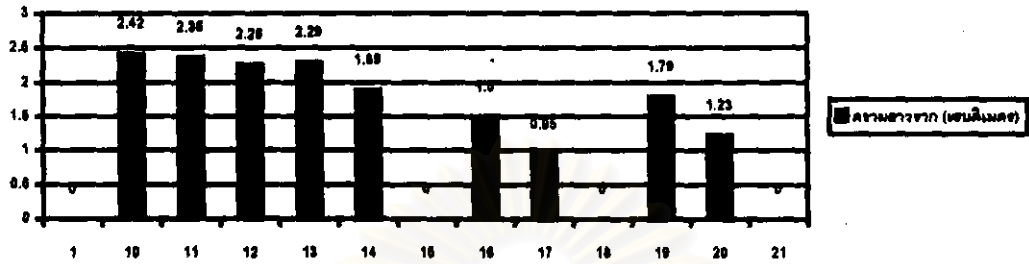
แผนภูมิที่ 7 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

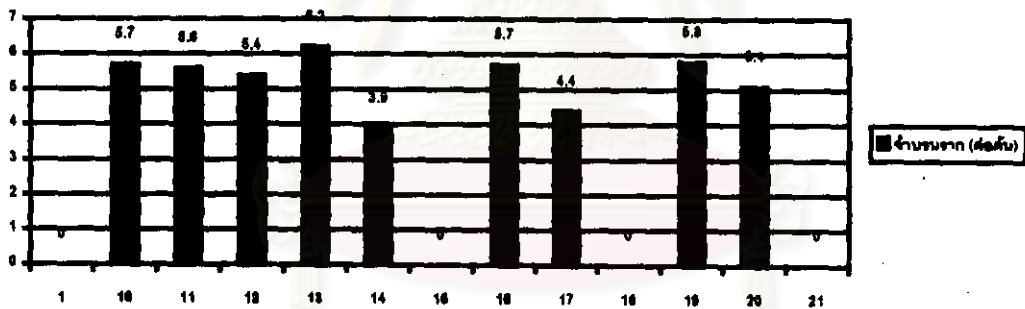
แผนภูมิที่ 8 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

แผนภูมิที่ 9 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

แผนภูมิที่ 10 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ (ตอนที่ 2) ในเวลา 75 วัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้ *Brassocattleya*, *Rhynchostylis gigantea*, *Spathoglottis*, *Vanda* x *Miss Joaquim*, *Vandopsis lissochiloides* ในสูตรอาหารใหม่

ทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุลต่างๆลงในสูตรอาหารสูตรที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 เนื่องจากสูตรที่ 1 เป็นสูตรควบคุม สูตรที่ 2, 3 เป็นสูตรอาหารที่ให้ผลดีในการเลี้ยงต้นอ่อนของกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* สูตรที่ 10, 11, 12 เป็นสูตรที่ให้ผลดีที่สุดในการสร้างสูตรอาหารสำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ตอนที่ 1 ซึ่งสูตรอาหารยังไม่มี ความจำเพาะกับสกุลของกล้วยไม้มากนัก รายงานผลการทดลองในส่วนนี้แบ่งการรายงานออกเป็น 5 ส่วนตามสกุลของกล้วยไม้คือ

2.1 การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่

เมื่อทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ลงในอาหารสูตรที่ 1, 2, 3, 10, 11 และ 12 เป็นเวลา 120 วัน จึงเปรียบเทียบการเจริญของต้นอ่อนในตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าผลการเจริญในทุกสูตรอาหาร เมล็ดมีการพัฒนาเป็นต้นอ่อนอย่างสมบูรณ์ ผลการทดลองสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ระดับที่ 1 ผลการทดลองอยู่ในระดับที่ดีมากคือสูตรที่ 12, 10, 11 ตามลำดับ ซึ่งการเจริญทั้งส่วนของลำต้น และรากอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยสูตรที่ 12 ผลการเจริญของต้นอ่อนระยะแรกสูงที่สุด ระดับที่ 2 ผลการทดลองอยู่ในระดับที่ไม่ดี เมื่อเทียบกับการเจริญในระดับที่ 1 คือสูตรที่ 1, 2, 3

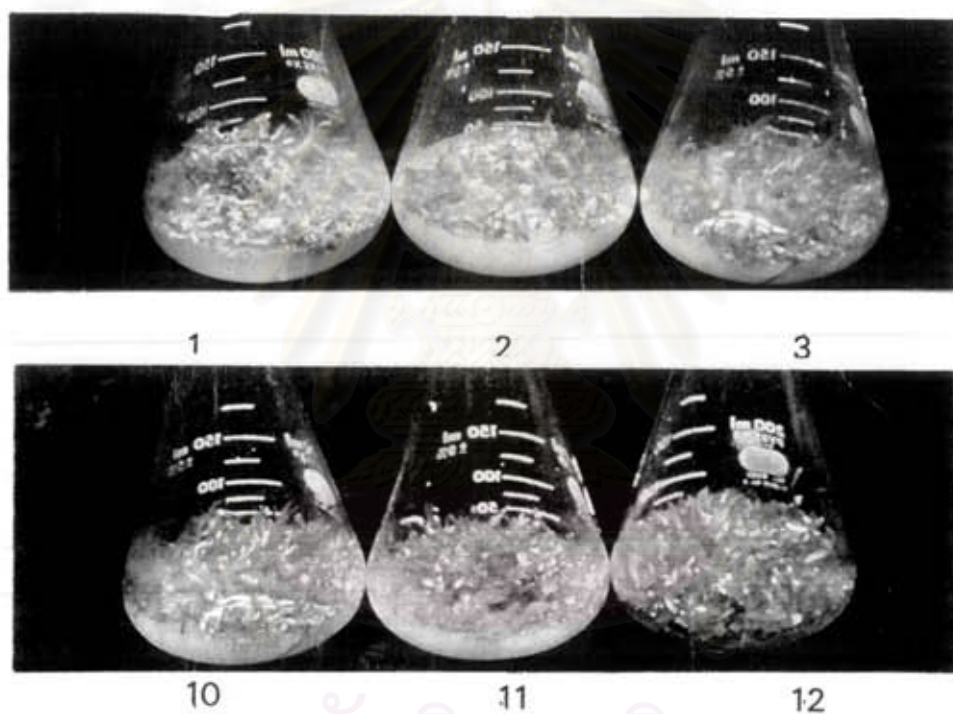
ตารางที่ 8 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

สูตรอาหาร	น้ำหนักสด (100ชิ้น)กรัม	ค่าเฉลี่ย					
		ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)	ระดับของการพัฒนา	ระดับของการ
1	1.34 ^d	0.53 ^a	3 ^b	0.91 ^a	2 ^b	5	2
2	4.42 ^c	1.42 ^b	3 ^b	1.56 ^{cd}	2 ^b	5	3
3	2.64 ^c	0.88 ^c	3 ^b	1.26 ^{ac}	2 ^b	5	3
10	6.49 ^a	1.70 ^a	3 ^b	2.40 ^{bc}	3 ^a	5	3
11	5.13 ^b	1.67 ^a	3 ^b	1.95 ^{bc}	3 ^a	5	3
12*	7.59 ^a	1.67 ^a	3.5 ^a	2.59 ^a	3 ^a	5	3

หมายเหตุ

- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 82-83
- *สูตรที่ 12 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 6 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 75 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

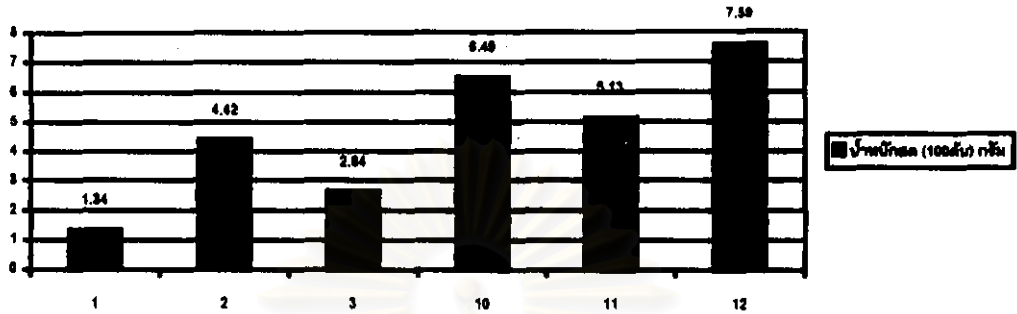
2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

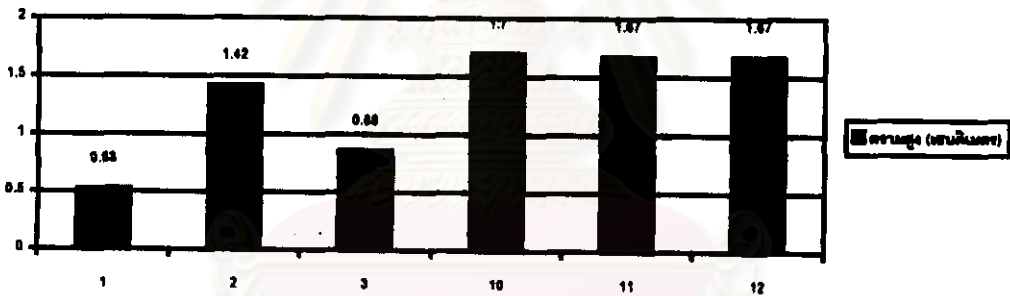
3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

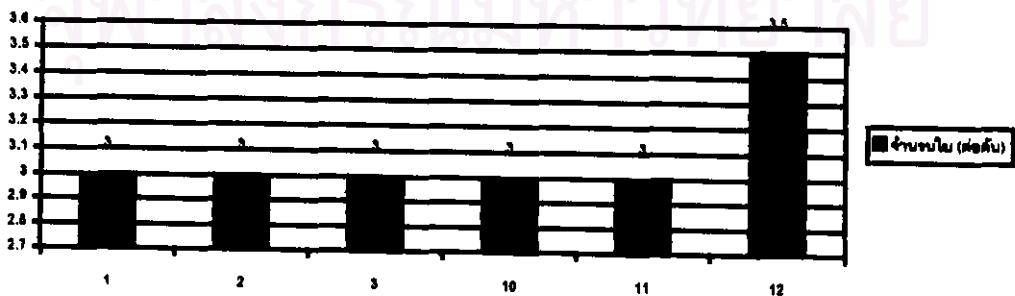
แผนภูมิที่ 11 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

แผนภูมิที่ 12 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

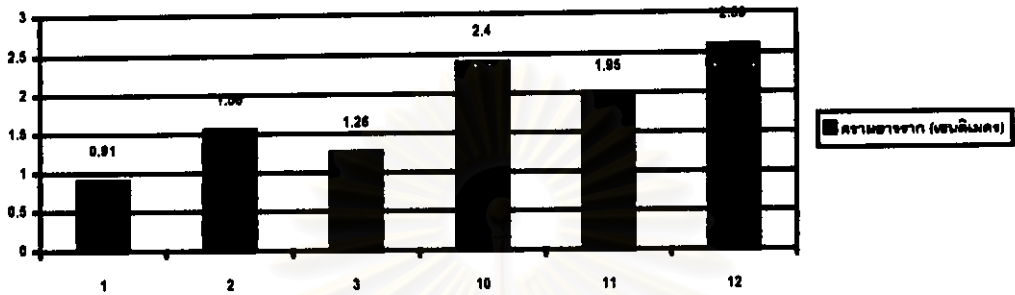

แผนภูมิที่ 13 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

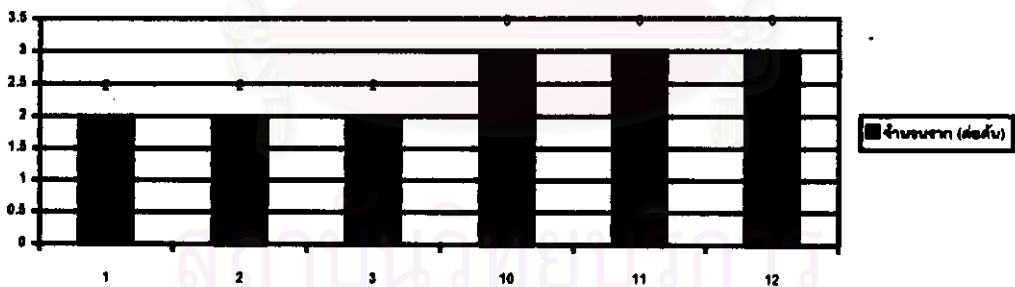

แผนภูมิที่ 14 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

แผนภูมิที่ 15 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Brassocattleya* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 120 วัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่

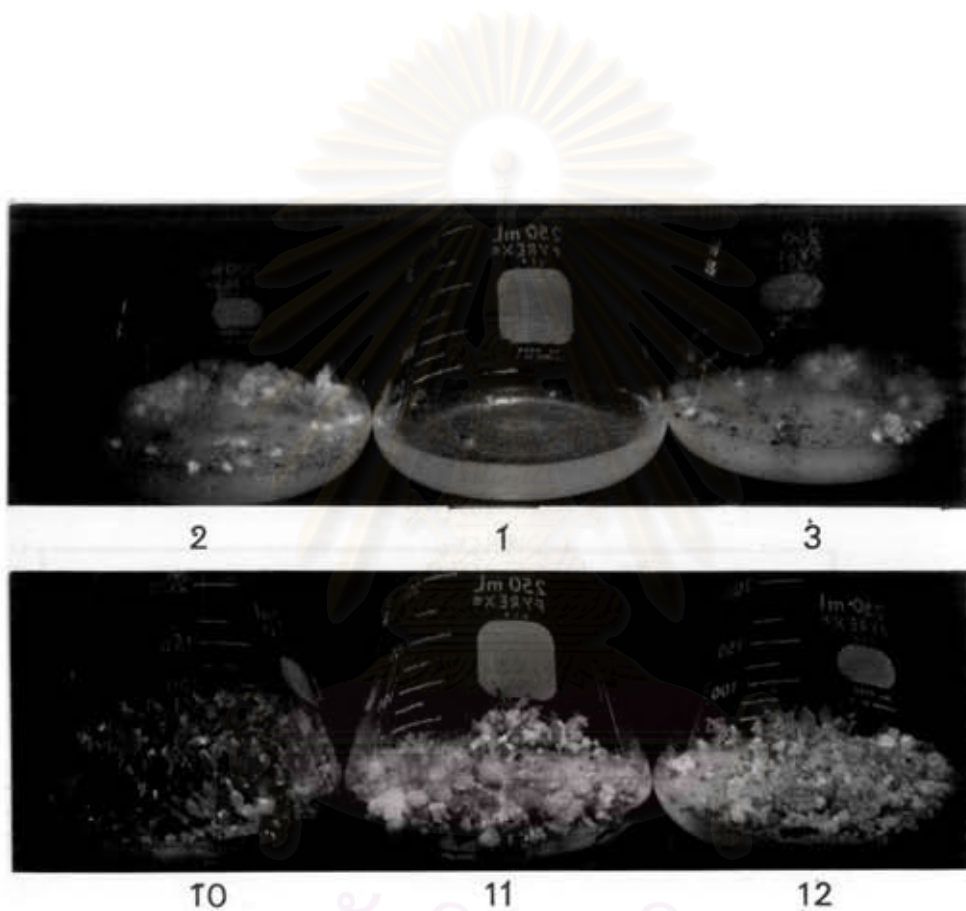
จากการทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* พบว่าเมล็ดกล้วยไม้สูตรอาหารที่ 1 เอมบริโอส่วนใหญ่มีการเจริญเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล และตายภายใน 4 สัปดาห์ มีเอมบริโอบางส่วนที่สามารถเจริญต่อไปได้แต่ในช่วงเวลา 90 วัน ระดับการพัฒนาในระดับที่ 1 (เอมบริโอเจริญมีสีเขียวมีขนาดเล็ก ยังไม่พัฒนาถึงขั้นมีใบ) สูตรที่ 2, 3 เอมบริโอบางส่วนตายเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหลังจากมีการเจริญเป็นโปรโตคอร์ม เอมบริโอที่ตายมีขนาดใหญ่กว่าสูตรที่ 1 และมีสีน้ำตาลเข้มกว่ามาก ส่วนที่รอดมีการพัฒนาเป็นแคลลัส และเจริญอย่างรวดเร็ว สูตรที่ 11 เอมบริโอเจริญต้นอ่อน ส่วนของลำต้น ใบ ของต้นอ่อนมีการเจริญมาก แต่ไม่มีการเจริญส่วนของราก สูตรที่ 10 เอมบริโอมีการเจริญและพัฒนาอย่างรวดเร็วเป็นต้นอ่อนที่มีใบและรากสมบูรณ์ ซึ่งเป็นสูตรที่ให้ผลการงอกดีที่สุด สูตรที่ 12 เอมบริโอพัฒนาเป็นแคลลัสทั้งหมด สูตรที่ 1 ระดับของการงอกอยู่ที่ 0-50 เมล็ดต่อขวด สูตรที่ 2, 3 ระดับของการงอกอยู่ที่ 50-100 เมล็ดต่อขวด สูตรที่ 10, 11, 12 ระดับของการงอกสูงสุดที่ 100-250 เมล็ดต่อขวด

ตารางที่ 9 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สูตรอาหาร	น้ำหนักสด (100 ต้น/กรัม)	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ค่าเฉลี่ย		ระดับของการพัฒนา	ระดับของการงอก
				ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)		
1	-	-	-	-	-	1	1
2	-	-	-	-	-	3	2
3	-	-	-	-	-	3	2
10*	5.09 ^a	1.84 ^a	2.2 ^a	2.2 ^a	0.8 ^a	5	3
11	3.33 ^b	1.44 ^b	2.1 ^a	-	-	4	3
12	-	-	-	-	-	3	3

หมายเหตุ

- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 83-85
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 7 การเจริญของเมดิดกกล้วยไม้ *Rhynchosyilis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

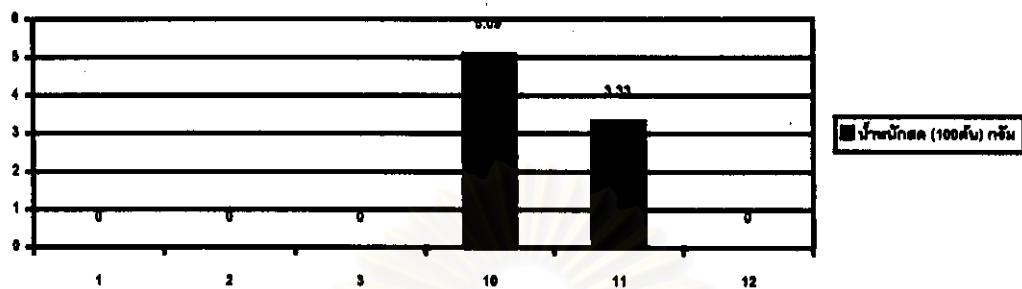
2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

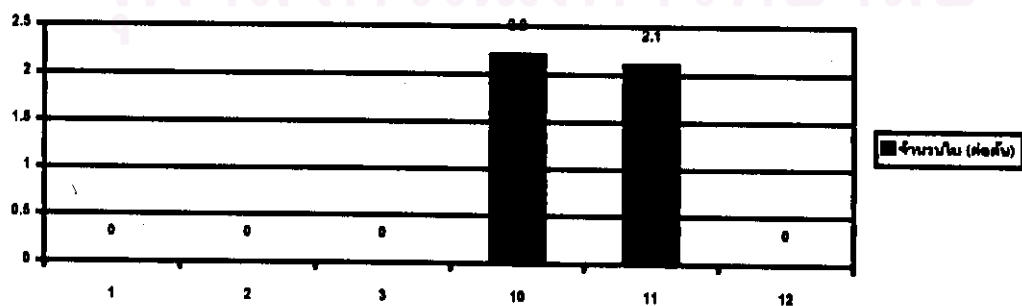
แผนภูมิที่ 16 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ใน
สูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

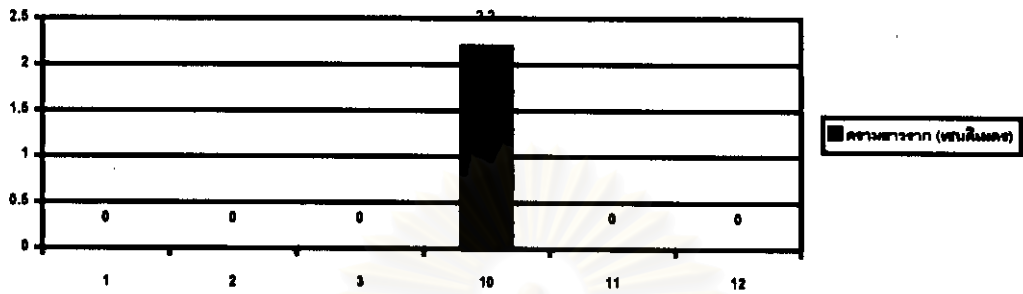
แผนภูมิที่ 17 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ใน
สูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

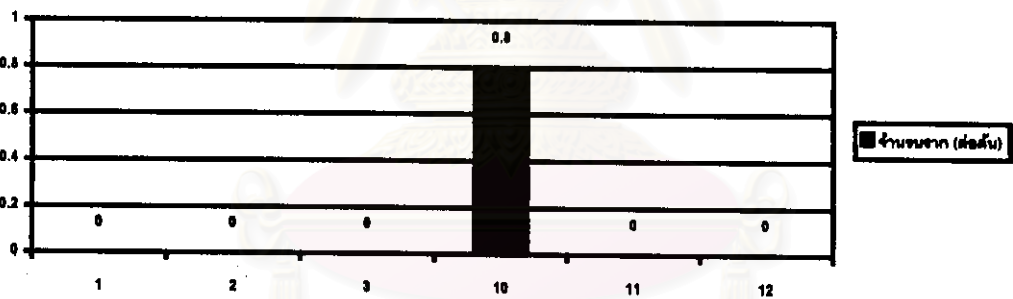
แผนภูมิที่ 18 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 19 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 20 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่

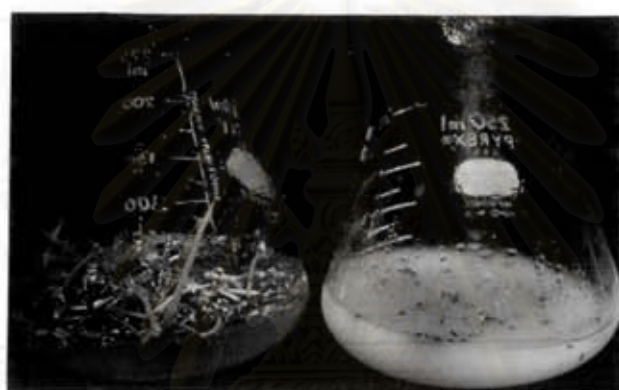
จากการทดลองพบว่าเมื่อเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ลงในสูตรอาหารสูตรที่ 2, 3, 10, 11, 12 ในช่วงแรกของการเจริญ เอมบริโอเจริญมีสีเขียวเป็นก้อนขนาดเล็กยังไม่มีการพัฒนาเป็นโปรโตคอร์รัมแต่จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหลังสารสีน้ำตาลออกมารอบๆจนสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนที่ฐานและตายภายใน 2-3 อาทิตย์ต่อมา ในสูตรอาหารที่ 1 เมล็ดกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* เอมบริโอเจริญเป็นต้นอ่อนมีใบและรากปกติ หลังสารสีน้ำตาลออกมาเพียงเล็กน้อย อัตราการงอกอยู่ในระดับ 2

ตารางที่ 10 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 75 วัน

สูตรอาหาร	น้ำหนักสด (100ต้น)กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ค่าเฉลี่ย		ระดับของการพัฒนา	ระดับของการงอก
				ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)		
1**	-*	2.8	3	3.1	2	5	2
2,3,10,11,12	-	-	-	-	-	0	-

หมายเหตุ

- *ไม่สามารถชั่งน้ำหนักได้เนื่องจากอัตราการงอกในสูตรอาหารที่ให้ผลดีของพืชอยู่ในระดับ 2 และต้องการใช้พืชในขั้นตอนเลี้ยงต้นอ่อนต่อไป
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 85-86
- **สูตรที่ 1 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

1

2 - 12

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 75 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

2.4 การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่

จากการทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม *Vanda* x *Miss Joaquim* ลงในสูตรอาหารทดลองพบว่า เมล็ดกล้วยไม้ในสูตรอาหารที่ 1 งอกช้าเมื่อเทียบกับเมล็ดในสูตรอาหารอื่น เอมบริโอยังไม่พัฒนาเป็นโปรโตคอร์ม และตายภายในระยะเวลา 4 สัปดาห์ สูตรอาหารที่ 3 เมล็ดกล้วยไม้งอกเอมบริโอไม่พัฒนาเป็นโปรโตคอร์มและเริ่มตายในเวลา 4 สัปดาห์ต่อมา เอมบริโอที่ตายมีขนาดใหญ่กว่าสูตรที่ 1 และมีสีน้ำตาลเข้มกว่ามาก สูตรที่ 2, 11, 12 เป็นสูตรที่ต้นอ่อนมีการเจริญเท่ากัน เมล็ดที่เพาะในสูตรอาหารที่ 2, 11 มีเปอร์เซ็นต์การงอกสูงระดับ 3 ส่วนสูตรที่ 12 ระดับของการงอกต่ำระดับ 2 เอมบริโอบางส่วนตายเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลหลังจากมีการเจริญเป็นโปรโตคอร์ม ส่วนมากที่รอดมีการพัฒนาเป็นต้นอ่อน สูตรที่ 10 เป็นสูตรที่ต้นอ่อนมีการเจริญสูงสุด เอมบริโอมีการพัฒนาเป็นยอดมีใบ โดยต้นอ่อนมีรากและใบสมบูรณ์ ระดับของการงอกของเมล็ดสูตรที่ 2, 10, 11 สูงกว่าสูตรที่ 12

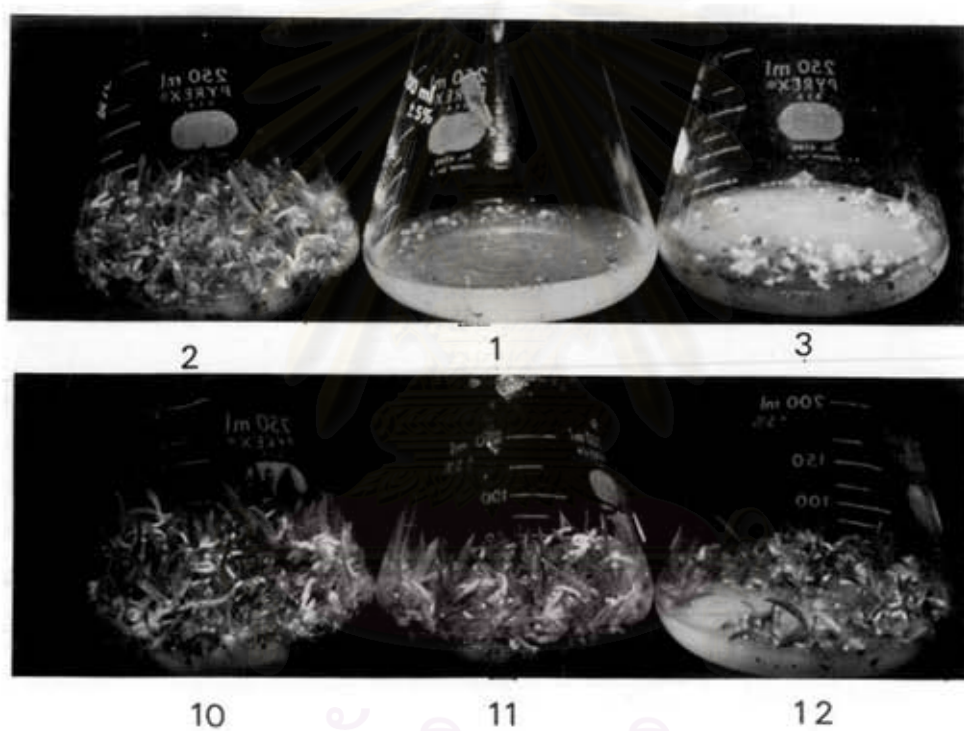
ตารางที่ 11 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สูตรอาหาร	น้ำหนักสด (100ต้น)กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ค่าเฉลี่ย		ระดับของการพัฒนา	ระดับของการงอก
				ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)		
1	-	-	-	-	-	0	0
2	3.4017 ^{bc}	1.22 ^b	2.2 ^a	1.27 ^a	2 ^a	5	3
3	-	-	-	-	-	0	0
10 ^a	4.0533 ^a	2.01 ^a	2.7 ^a	1.70 ^a	2 ^a	5	3
11	3.7733 ^{ab}	1.38 ^b	2.7 ^a	1.54 ^a	2 ^a	5	3
12	3.0836 ^c	1.20 ^b	4.7 ^a	1.96 ^a	2 ^a	5	2

หมายเหตุ

- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 86-87
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

ภาพที่ 9 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

2 = Mod.SH. + Po

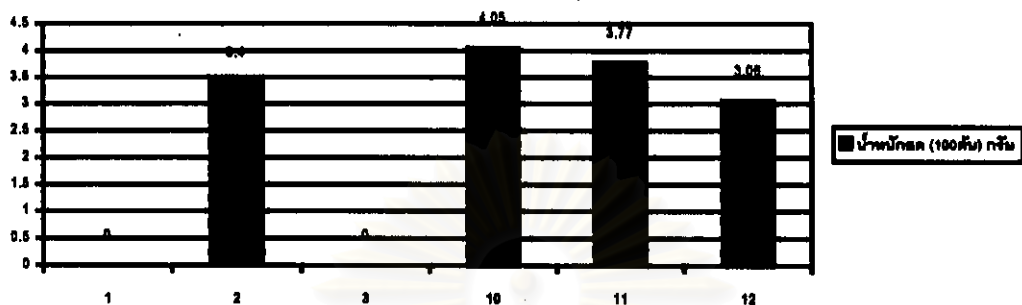
3 = KNO_3 + Po

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

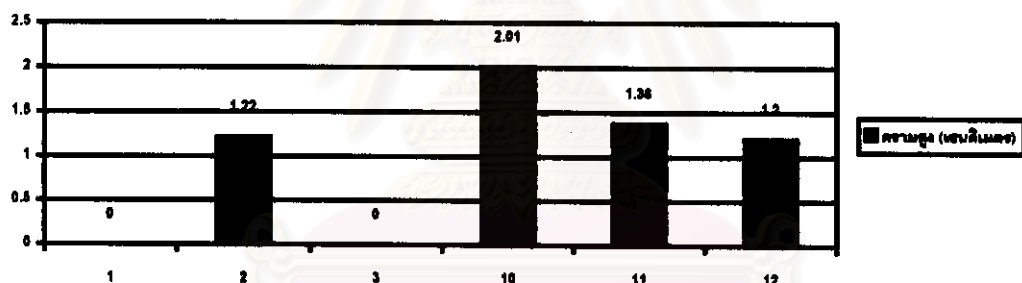
11 = KNO_3 + Po + FE + To

12 = Po + FE + To

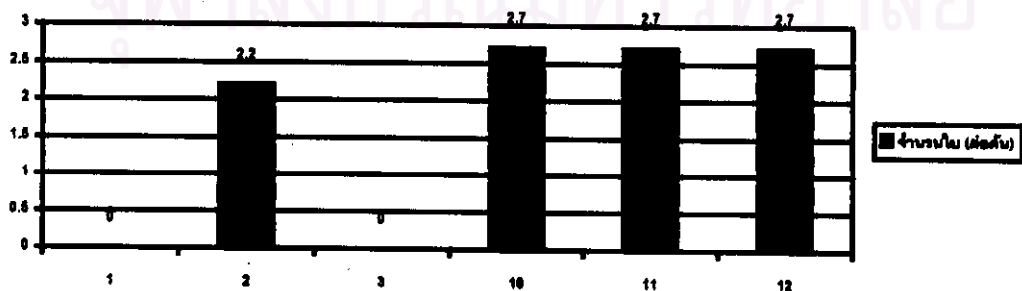
แผนภูมิที่ 21 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน.

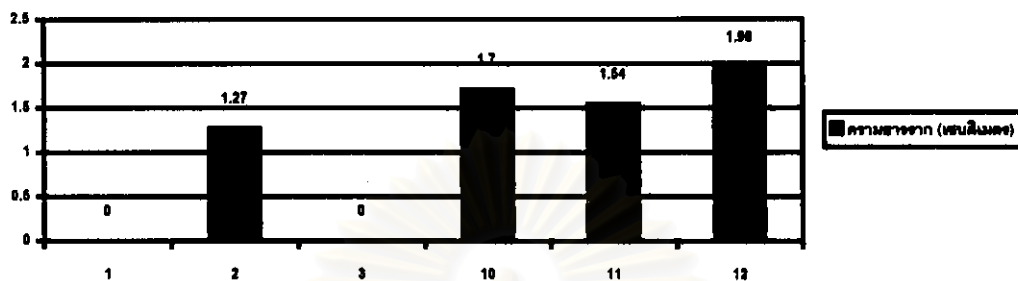
แผนภูมิที่ 22 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

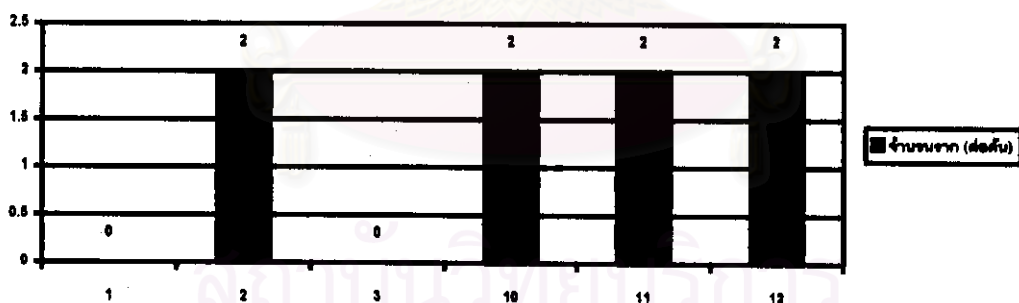
แผนภูมิที่ 23 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 24 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 25 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเมล็ดกล้วยไม้ลูกผสม Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 การทดสอบการงอกของเมล็ดกล้วยไม้ *Vandopsis lissochiloides* ในสูตรอาหารใหม่

จากการทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้ *Vandopsis lissochiloides* พบว่าเมล็ดกล้วยไม้ในสูตรอาหารที่ 1, 2, 3, 11, 12 เอมบริโอมีการเจริญมีสีเหลืองยังไม่พัฒนาเป็นโปรโตคอร์ม จะเปลี่ยนเป็นสีดำ หลังสารสีดำออกมารอบๆจำนวนมากจนสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนที่ฐาน และตายภายใน 8 สัปดาห์ สูตรอาหารที่ 10 เอมบริโอเจริญและพัฒนามีรากและใบสมบูรณ์ ต้นอ่อนหลังสารสีดำออกมารอบๆต้น อัตราการงอกของเมล็ดเท่ากับ 2

ตารางที่ 12 การเจริญของเมล็ดกล้วยไม้ *Vandopsis lissochiloides* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

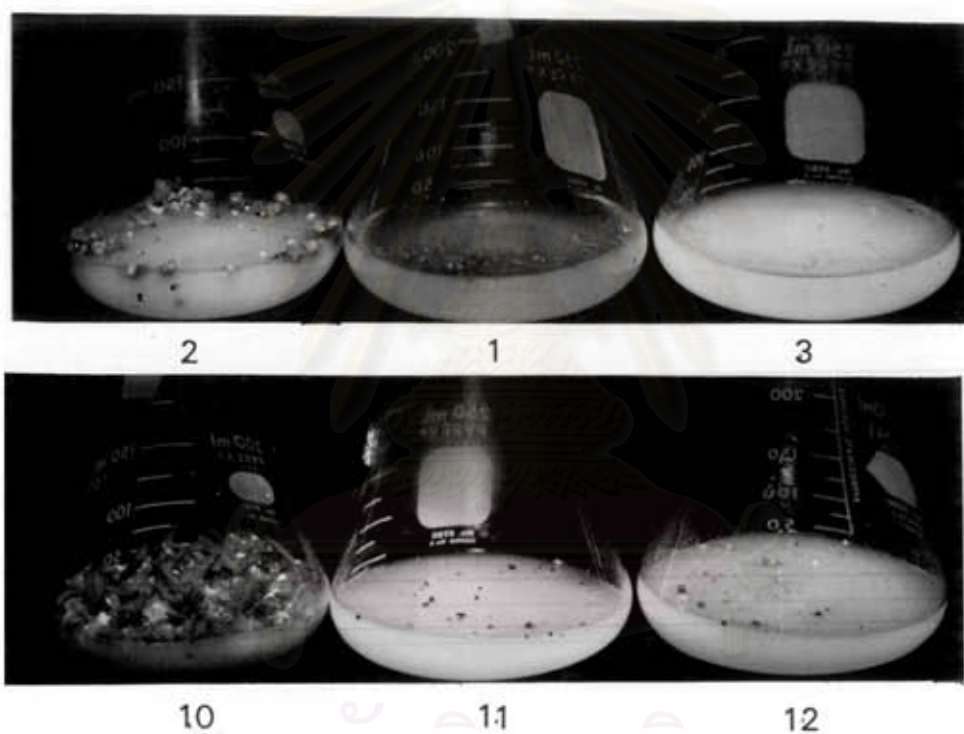
สูตรอาหาร	น้ำหนักสด (100ต้น)กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ค่าเฉลี่ย		ระดับของการพัฒนา	ระดับของการงอก
				ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)		
1	-	-	-	-	-	1	1
2	-	-	-	-	-	2	1
3	-	-	-	-	-	0	1
10*	7.49	1.3	2	0.8	2	5	2
11	-	-	-	-	-	1	1
12	-	-	-	-	-	1	1

หมายเหตุ

-สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14

-สรุปผลการทดลอง หน้า 87-88

*สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

ภาพที่ 10 การเจริญของแมติคัลยไม้ *Vandopsis lisschilodes* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

2 = Mod.SH. + Po

3 = KNO_3 + Po

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

11 = KNO_3 + Po + FE + To

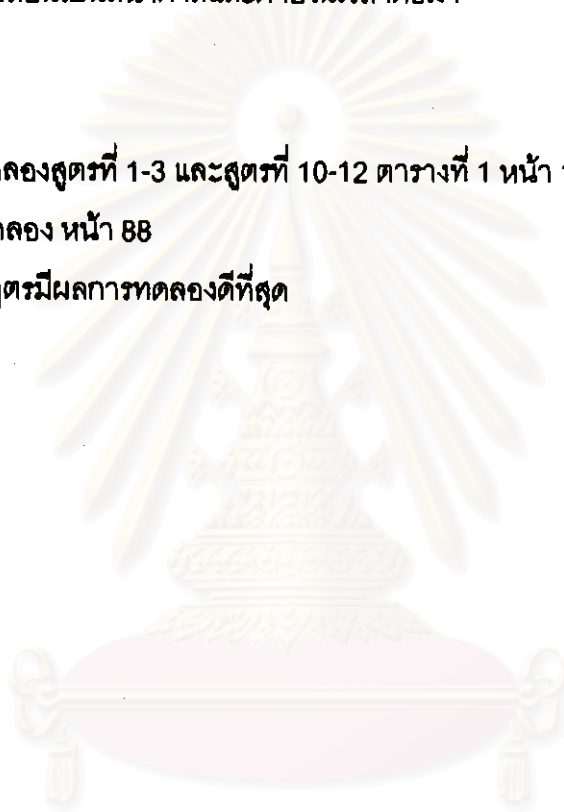
12 = Po + FE + To

3. การทดสอบการงอกของเมล็ดฝักนึ่งในสูตรอาหารใหม่

เมล็ดฝักนึ่งงอกและต้นอ่อนเจริญเป็นปกติในสูตรอาหารอินทรีย์ Mod.SH. เพียงสูตรเดียวเท่านั้น ในสูตรอาหารที่ 2, 3, 10, 11, 12 ซึ่งเป็นสูตรอาหารที่มีสารอินทรีย์เป็นองค์ประกอบหลัก พบว่าต้นอ่อนเจริญช้าและมีการเจริญที่ผิดปกติ เนื้อเยื่อบริเวณปลายยอดเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและตาย ขณะที่ปลายยอดตายมีการเจริญของตาข้าง เมื่อตาข้างเจริญพบว่าเนื้อเยื่อบริเวณปลายยอดของตาข้างเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและตายในเวลาต่อมา

หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 88
- *สูตรที่ 1 เป็นสูตรมีผลการทดลองดีที่สุด

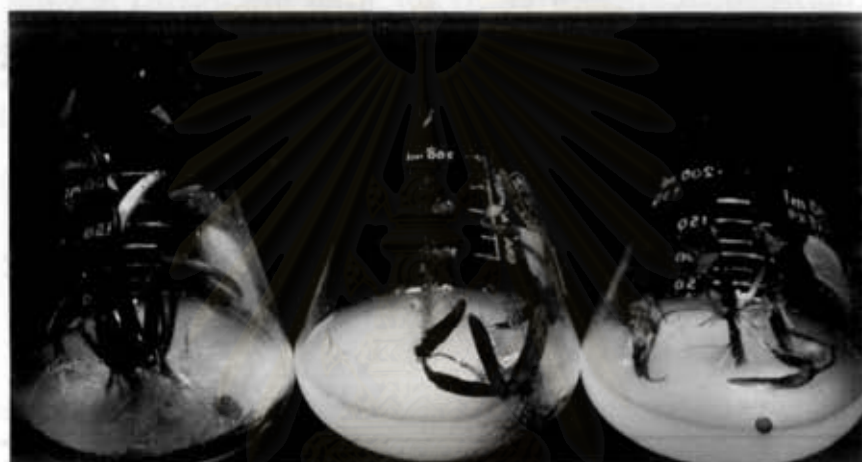
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

2

3

10

11

12

ภาพที่ 11 การเจริญของเมล็ดคั่วในสูตรอาหารใหม่

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

4. การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Dendrobium*, *Rhynchostylis gigantea*, *Spathoglottis*, *Vanda* x Miss Joquim ในสูตรอาหารใหม่

ทดลองเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุลต่างๆลงในสูตรอาหารสูตรที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 เพื่อทดสอบว่าสูตรอาหารที่ให้ผลดีในการเพาะเมล็ดกล้วยไม้จะให้ผลดีในการเลี้ยงต้นอ่อนของกล้วยไม้ด้วยหรือไม่ สูตรที่ 1 เป็นสูตรควบคุม สูตรที่ 2, 3 เป็นสูตรอาหารที่ให้ผลดีในการเลี้ยงต้นอ่อนของกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* สูตรที่ 10, 11, 12 เป็นสูตรที่ให้ผลดีที่สุดในการสร้างสูตรอาหารสำหรับเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ตอนที่ 1 ซึ่งสูตรอาหารยังไม่มี ความจำเพาะเจาะจงกับชนิดของกล้วยไม้มากนัก รายงานผลการทดลองในส่วนนี้แบ่งการรายงานออกเป็น 5 ส่วนตามพันธุ์ของกล้วยไม้

4.1 การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารใหม่

เมื่อทดลองเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ลงในสูตรอาหารที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 เป็นเวลา 90 วัน จากผลการทดลองในตารางที่ 13 สรุปได้ว่าต้นอ่อนของกล้วยไม้เจริญดีที่สุด ในสูตรที่ 10 ต้นอ่อนที่เลี้ยงในสูตรอาหารสูตรที่ 11, 12 ให้ผลการเจริญของต้นอ่อนเท่ากันและ ผลการเจริญดีเป็นอันดับรองลงมา ต้นอ่อนที่เลี้ยงในสูตรอาหารสูตรที่ 2, 3 ให้ผลการเจริญเป็นอันดับ 3 และทั้งสองสูตรให้ผลการเจริญเท่ากัน ต้นอ่อนในสูตรที่ 1 ซึ่งเป็นสูตรอาหารควบคุม ผลการเจริญไม่ดีเมื่อเทียบกับสูตรอาหารสูตรอื่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

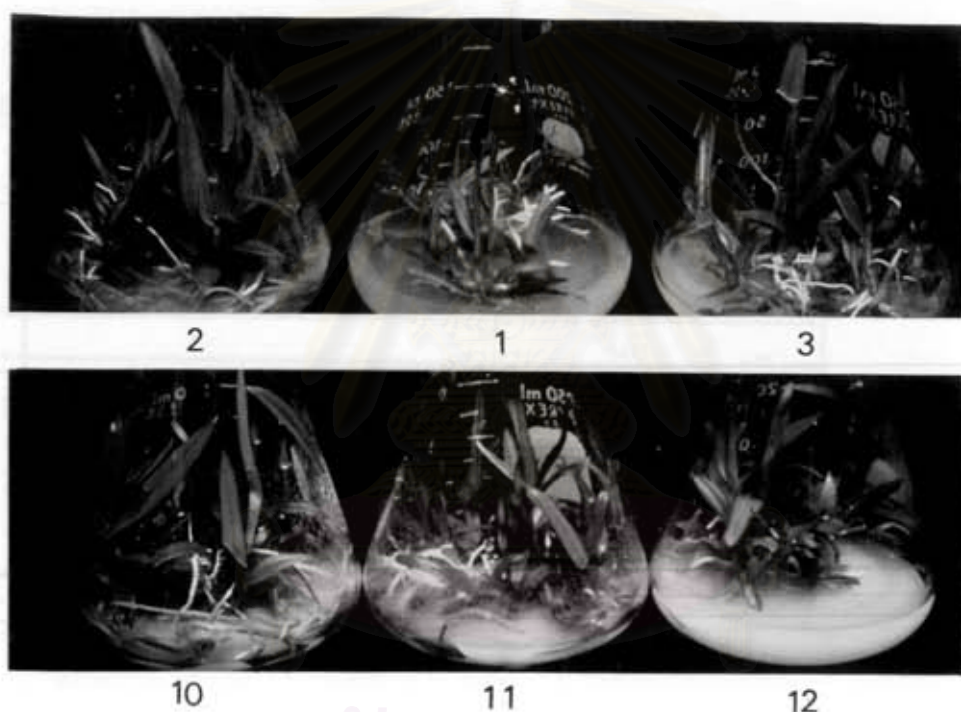
สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย					
	น้ำหนักสด (10 ต้น) กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)	จำนวนกอ
1	4.20 ^d	4.84 ^d	3.9 ^e	5.12 ^c	12.7 ^a	2.4 ^a
2	10.85 ^c	7.34 ^c	4.4 ^b	4.88 ^c	13.1 ^a	3.0 ^a
3	10.58 ^c	7.87 ^{bc}	4.1 ^{bc}	4.98 ^c	15.4 ^a	3.1 ^a
10*	18.10 ^a	9.95 ^a	5.2 ^a	7.75 ^{ab}	16.5 ^a	3.0 ^a
11	13.62 ^b	9.21 ^a	5 ^a	8.95 ^a	13.6 ^a	2.6 ^a
12	11.29 ^{bc}	8.79 ^{ab}	5.2 ^a	6.98 ^b	13.7 ^a	2.7 ^a

หมายเหตุ

- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่ต่างกันอย่างหนึ่งหมายถึงค่าที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 88-89
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

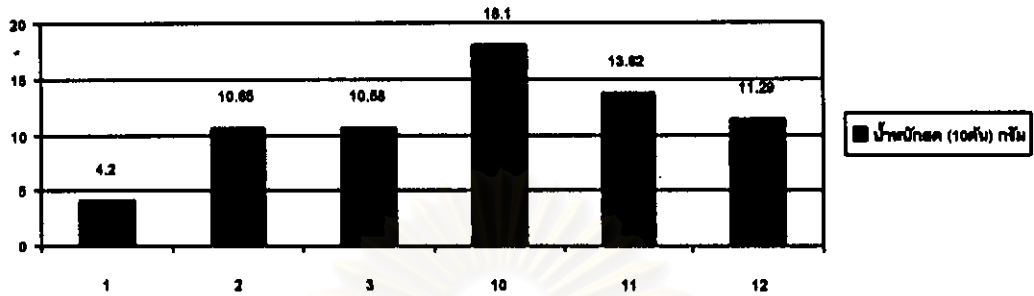
2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

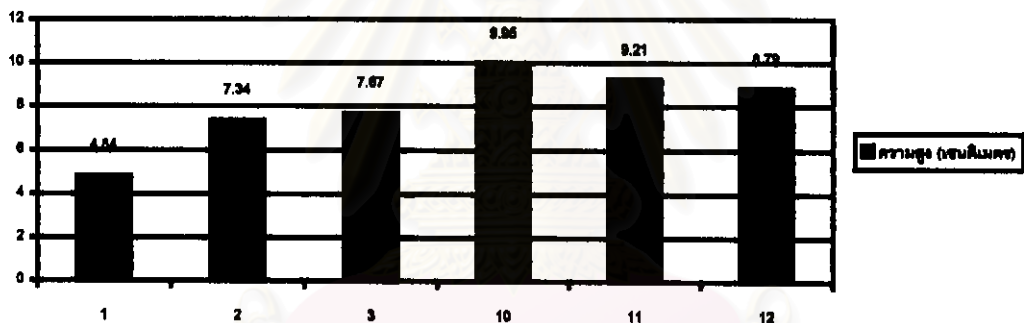
3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

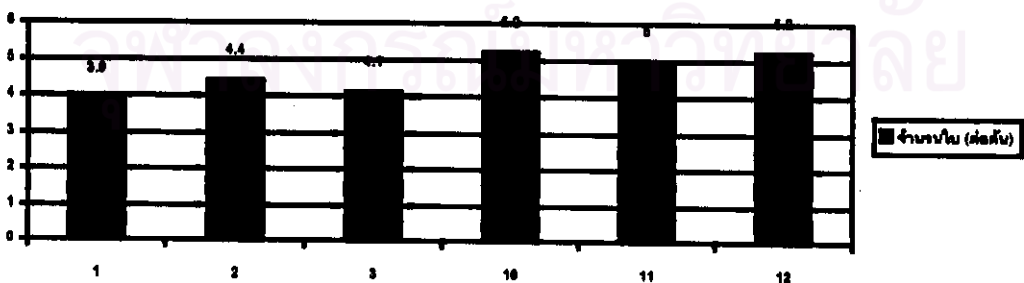
แผนภูมิที่ 26 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

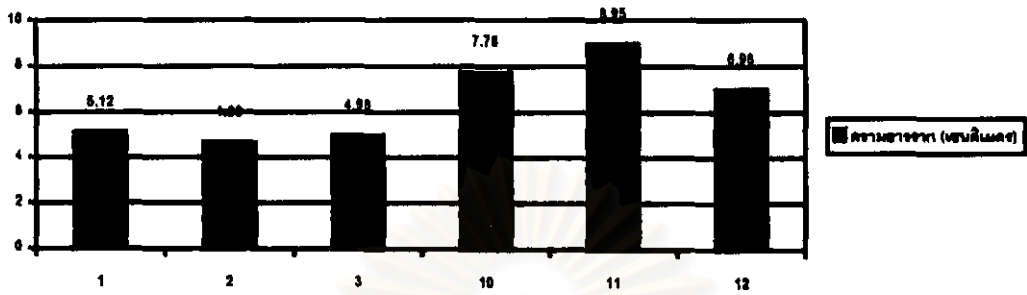
แผนภูมิที่ 27 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

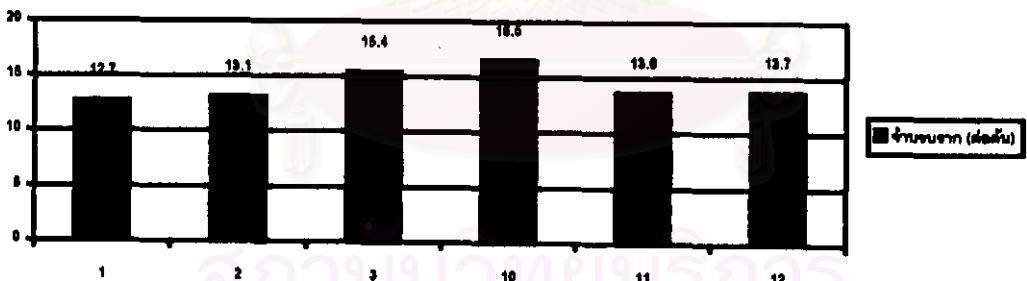
แผนภูมิที่ 28 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 29 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ใน
สูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 30 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ในสูตร
อาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่

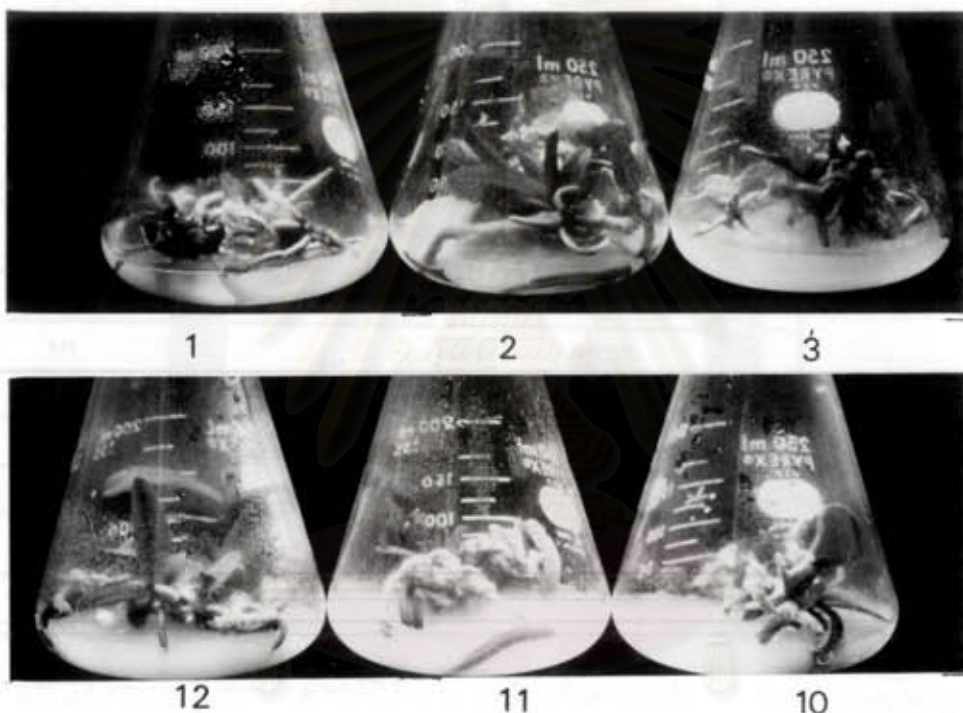
เมื่อทดลองเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ลงในสูตรอาหารสูตรที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 เก็บผลการทดลองเมื่อเลี้ยงต้นอ่อนได้ 90 วัน พบว่าสูตรอาหารทุกสูตรให้ผลการเจริญของต้นอ่อนที่แข็งแรง ต้นอ่อนมีการเจริญของลำต้น ใบ ดี การเจริญในส่วนของรากดีมากทุกสูตรให้รากที่ยาว เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.5 เซนติเมตร สูตรอาหารที่ 10 และ 12 เป็นสูตรอาหารที่ให้ผลการเจริญดีที่สุด

ตารางที่ 14 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย					
	น้ำหนักสด (100ต้น)กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)	จำนวนกอ
1	14.54 ^b	2.88 ^d	4.0 ^c	4.79 ^a	5.9 ^{ab}	0
2	17.94 ^{ab}	4.33 ^a	5.2 ^b	6.00 ^a	5.9 ^{ab}	0
3	4.05 ^c	2.59 ^d	6.4 ^a	2.19 ^b	7.2 ^a	0
10	17.52 ^{ab}	3.74 ^{bc}	6.3 ^{ab}	4.96 ^a	6.5 ^{ab}	0
11	13.72 ^b	3.60 ^c	5.9 ^{ab}	5.20 ^a	6.8 ^{ab}	0
12*	21.14 ^a	4.23 ^{bc}	6.7 ^a	5.07 ^a	7.2 ^a	0

หมายเหตุ

- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 89
- *สูตรที่ 12 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 13 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

2 = Mod.SH. + Po

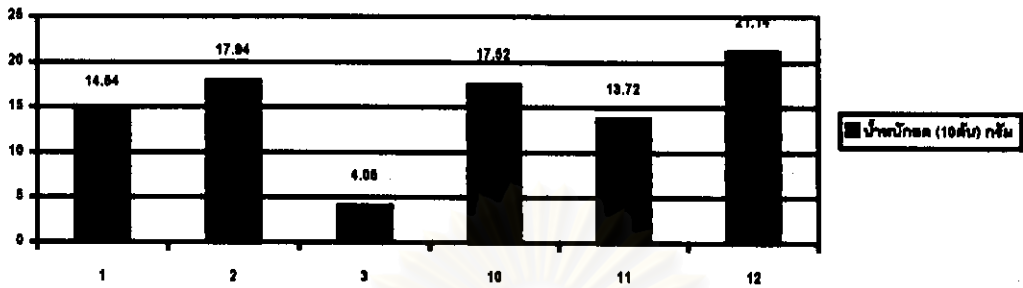
3 = KNO_3 + Po

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

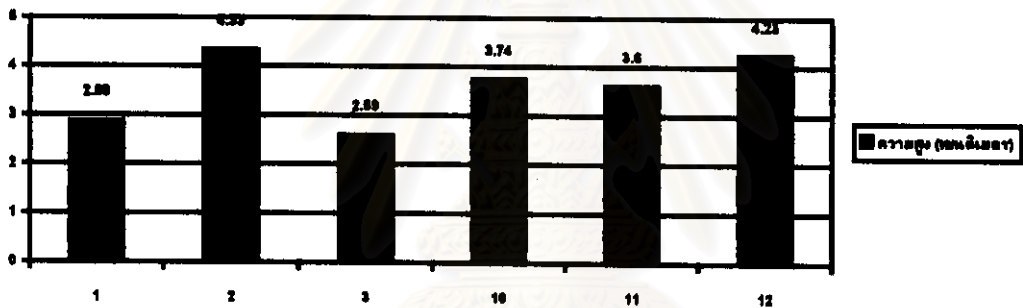
11 = KNO_3 + Po + FE + To

12 = Po + FE + To

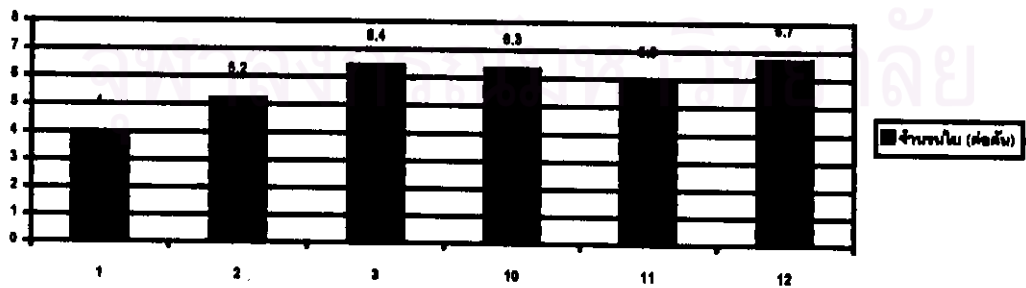
แผนภูมิที่ 31 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

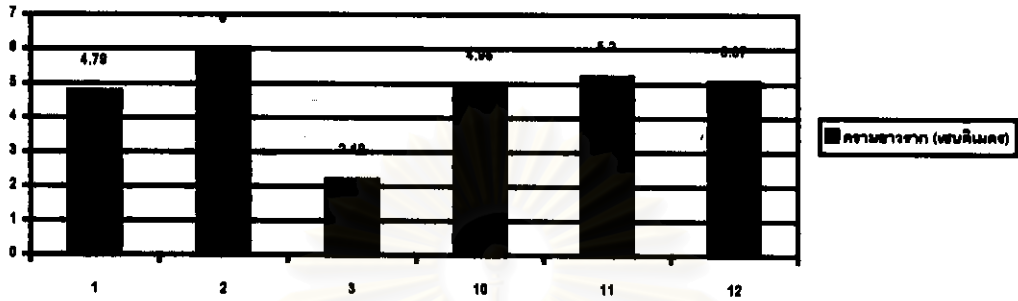
แผนภูมิที่ 32 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

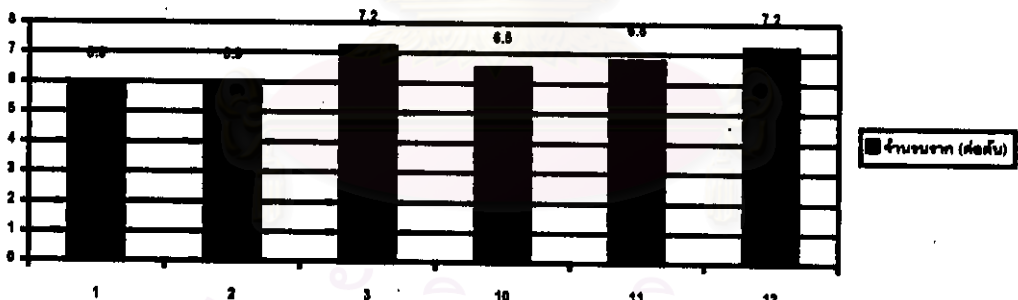
แผนภูมิที่ 33 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchostylis gigantea*
ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 34 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchosytilis gigantea* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 35 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Rhynchosytilis gigantea* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

4.3 การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่

จากการทดลองเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* พบว่าต้นอ่อนในสูตรอาหารที่ 2, 3, 10, 11, 12 ต้นอ่อนมีการเจริญปกติในระยะแรกแต่บริเวณราก จะเป็นสีน้ำตาลและหลังสารสีน้ำตาลออกมารอบๆ ใน 3 สัปดาห์แรก ต่อมาต้นอ่อนจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล ตายในเวลา 8 สัปดาห์ สูตรอาหารที่ 1 ต้นอ่อนมีสีเขียวการเจริญปกติ ราก และใบ มีการเจริญดี ไม่พบว่ามีสารสีน้ำตาลหลังออกมา

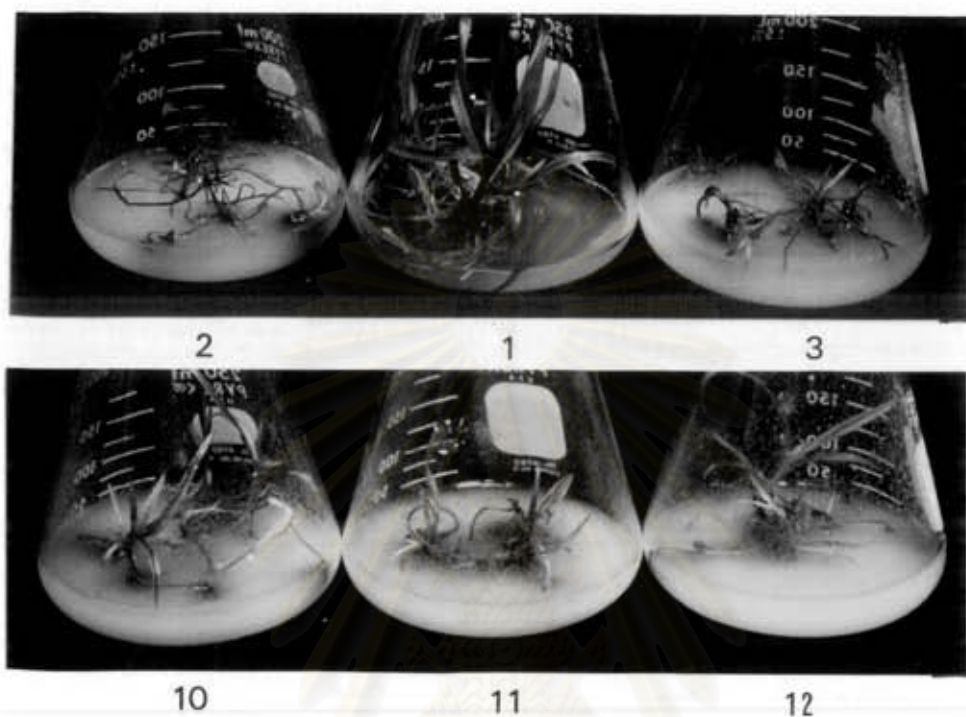
ตารางที่ 15 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย					
	น้ำหนักสด (10 ต้น) กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความยาวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)	จำนวนกอ
1*	13.31	14.35	4.3	19.15	9.2	2
2,3,10,11,12	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 89-90
- *สูตรที่ 1 เป็นสูตรมีผลการทดลองดีที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 14 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

ภาพที่ 15 รากของต้นอ่อนกล้วยไม้สกุล *Spathoglottis* ในสูตรอาหารใหม่

4.4 การทดสอบการเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่

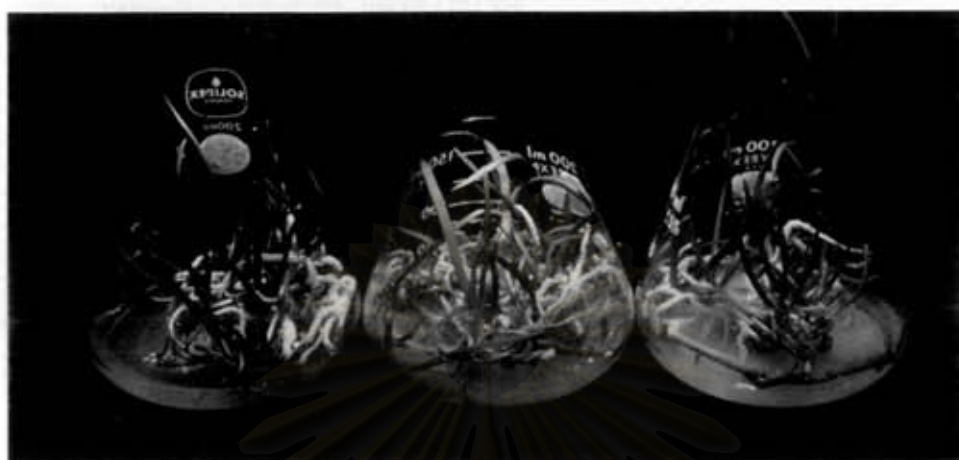
ทดลองเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 เป็นเวลา 90 วัน จากผลการทดลองดังตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าสูตรอาหารที่ให้ผลการเจริญของต้นอ่อนดีที่สุดคือสูตรที่ 10 สูตรที่ให้ผลการเจริญระดับรองลงมาคือสูตรที่ 1, 2, 3, 11, 12 โดยแต่ละสูตรจะให้ผลการทดลองใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 16 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย					
	น้ำหนักสด (100ต้น)กรัม	ความสูง (เซนติเมตร)	จำนวนใบ (ต่อต้น)	ความชวราก (เซนติเมตร)	จำนวนราก (ต่อต้น)	จำนวนกอ
1	5.31 ^b	6.98 ^{ab}	5.38 ^a	4.98 ^{bc}	6.88 ^{ab}	0
2	4.54 ^c	6.34 ^b	5.11 ^a	4.47 ^c	5.67 ^{ab}	0
3	5.09 ^{bc}	7.21 ^{ab}	5.40 ^a	4.89 ^{bc}	5.30 ^b	0
10*	6.12 ^a	7.90 ^a	5.40 ^a	8.35 ^a	6.80 ^{ab}	0
11	4.98 ^{bc}	6.26 ^b	5.57 ^a	5.81 ^{bc}	6.63 ^{ab}	0
12	4.95 ^{bc}	7.14 ^{ab}	5.75 ^a	6.86 ^{ab}	7.43 ^a	0

หมายเหตุ

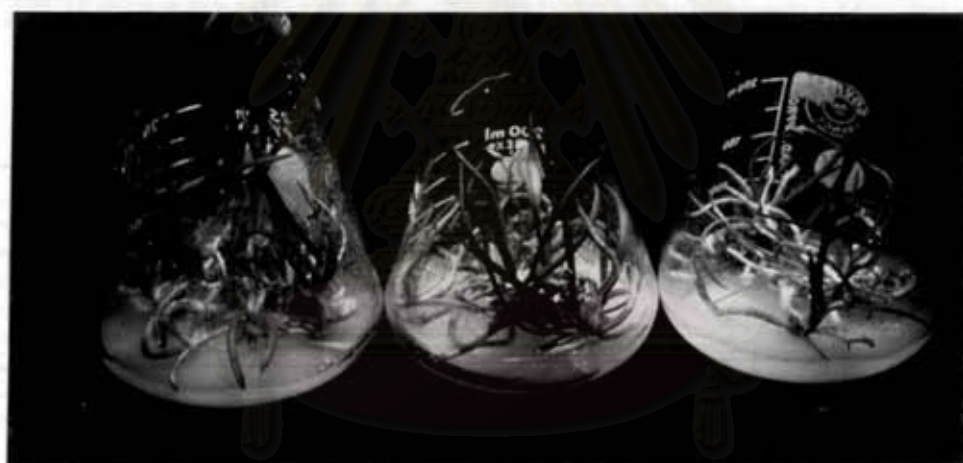
- ค่าทางสถิติ $a > b > c > d > e > f$ และอักษรที่แตกต่างกันหมายถึงค่าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ความเชื่อมั่น 95%
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 1-3 และสูตรที่ 10-12 ตารางที่ 1 หน้า 14
- สรุปผลการทดลอง หน้า 90
- *สูตรที่ 10 เป็นสูตรมีผลการทดลองให้ค่าทางสถิติ a ทุกค่า

1

2

3

10

11

12

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 16 การเจริญของต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda x Miss Joaquim* ในสูตรอาหารใหม่ ในเวลา 90 วัน

1 = Mod.SH.

10 = Mod.SH. + Po + FE + To

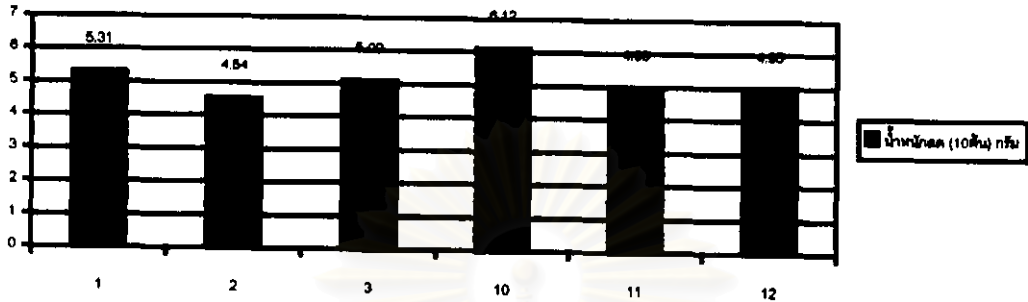
2 = Mod.SH. + Po

11 = KNO_3 + Po + FE + To

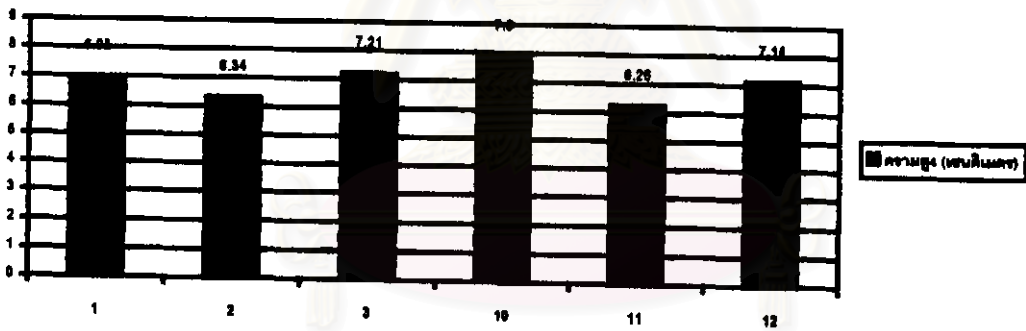
3 = KNO_3 + Po

12 = Po + FE + To

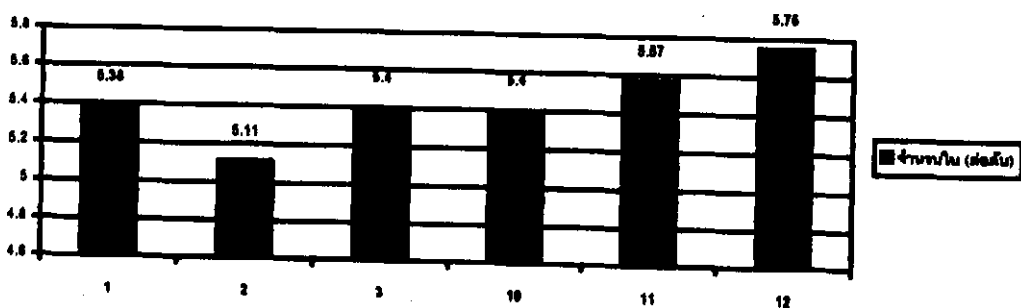
แผนภูมิที่ 36 น้ำหนักสดของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

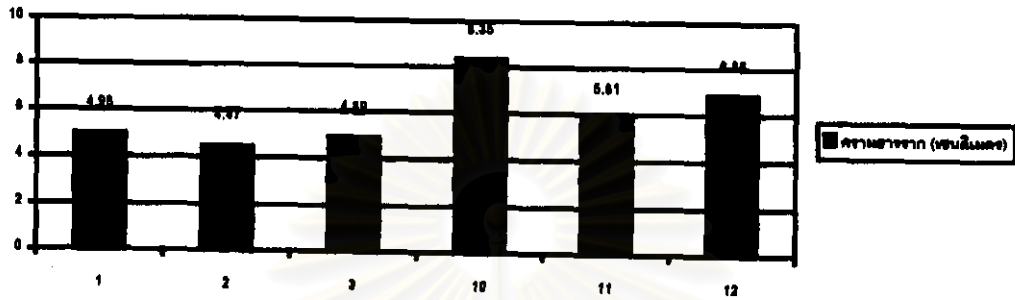
แผนภูมิที่ 37 ความสูงของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 38 จำนวนใบของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ *Vanda* x *Miss Joaquim* ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 39 ความยาวรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

แผนภูมิที่ 40 จำนวนรากของต้นอ่อนที่ได้จากการเลี้ยงต้นอ่อนกล้วยไม้ Vanda x Miss Joaquim ในสูตรอาหารอินทรีย์ ในเวลา 90 วัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส

5.1 การทดสอบการชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัสในสูตรอาหารใหม่ดัดแปลง (ตอนที่1) : ความเข้มข้นของ NAA

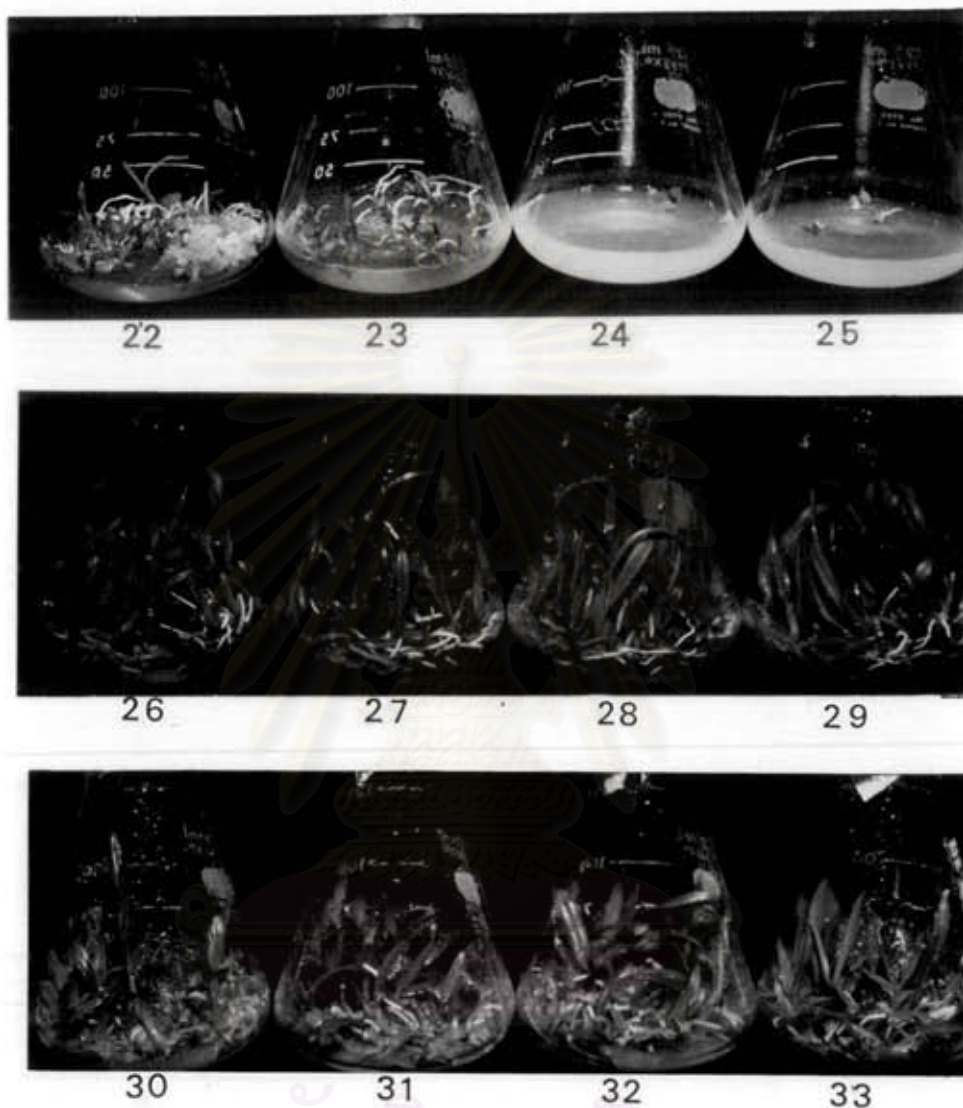
ทดสอบการชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส ในสูตรอาหารใหม่ พบว่าเมื่อทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ลงในอาหารสูตรที่ 1, 2, 3, 10, 11, 12 (ตารางที่1) แต่ละสูตรเติมน้ำมะพร้าว 100 มิลลิลิตรต่อลิตร NAA ความเข้มข้นแตกต่างกัน (สูตรที่ 22-45) จากผลการทดลองพบว่าเมล็ดกล้วยไม้พัฒนาเป็นแคลลัสในสูตรอาหาร Mod. SH. เติม NAA ที่ความเข้มข้น 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร (สูตรที่ 22) เมล็ดกล้วยไม้ที่เลี้ยงในสูตรอาหาร Mod. SH. เติม NAA ที่ความเข้มข้น 2 และ 4 มิลลิกรัมต่อลิตร (สูตรที่ 24 25) พบว่าเมล็ดกล้วยไม้ไม่งอกในสูตรอาหาร Mod.SH. เติม NAA ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตรเมล็ดของกล้วยไม้ไม่มีการพัฒนาเป็นต้นแต่ระดับของการงอกต่ำ สูตรอาหารที่มีส่วนผสมของสารอินทรีย์ทั้งหมด (สูตรที่ 26-45) เมล็ดกล้วยไม้ไม่มีการพัฒนาเป็นต้นอ่อนทุกสูตร ไม่มีการพัฒนาเป็นแคลลัส

ตารางที่ 17 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารใหม่ดัดแปลง

สูตรอาหาร	ระดับของการพัฒนา
22*	3
23	5
24	0
25	0
26-45	5

หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 22-45 ตารางที่ 3 หน้า 17
- สรุปผลการทดลอง หน้า 91
- *สูตรอาหารสูตรที่ดีที่สุดคือสูตรที่ 22

ภาพที่ 17 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารใหม่

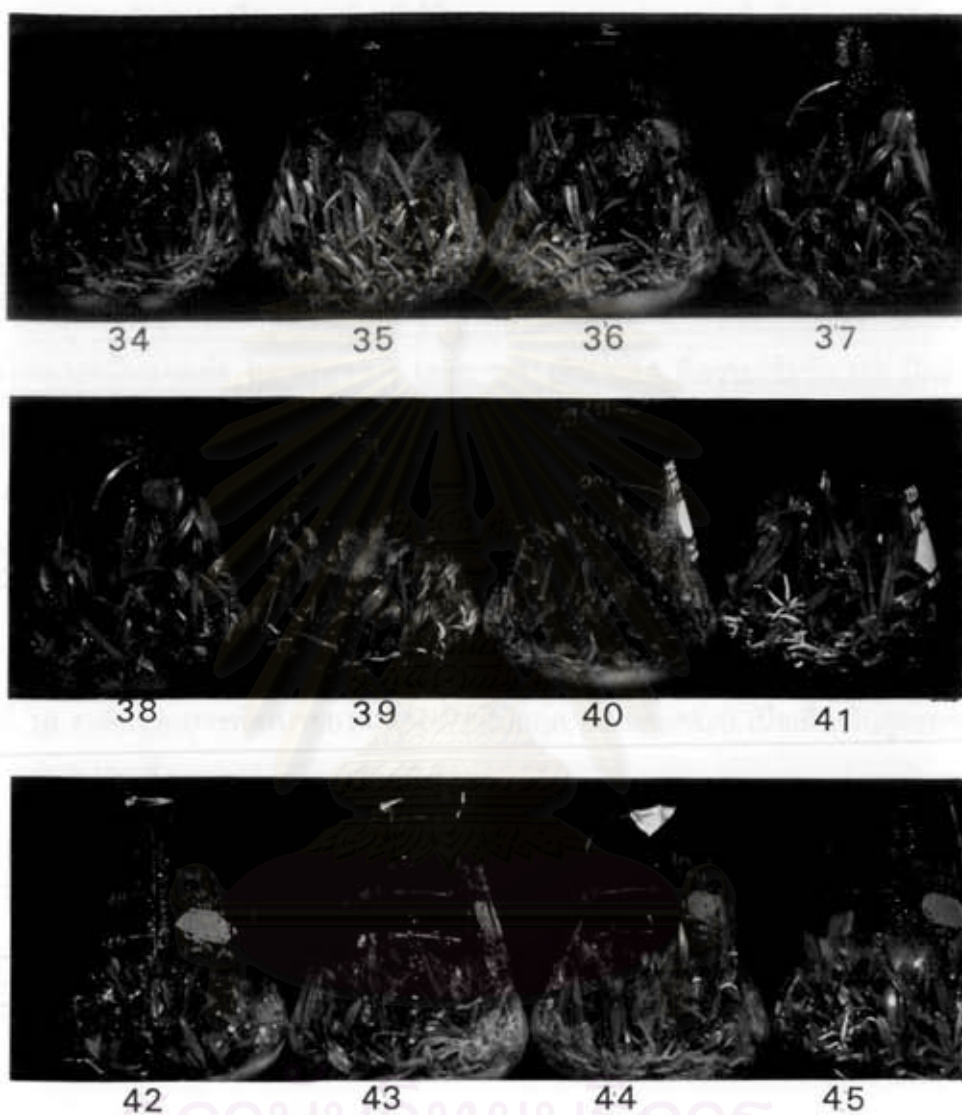
ดัดแปลง : ความเข้มข้นของ NAA (สูตรที่ 22-33)

22-25 = Mod.SH.+ NAA (0.5,1,2,4,)

26-29 = Mod.SH. + Po + NAA (0.5,1,2,4)

30-33 = KNO_3 + Po + NAA (0.5,1,2,4)

ภาพที่ 18 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารใหม่

ดัดแปลง : ความเข้มข้นของ NAA (สูตรที่ 34-45)

34-37 = Mod.SH. + Po + FE + To + NAA(0.5,1,2,4)

38-41 = KNO_3 + Po + FE + To + NAA(0.5,1,2,4)

42-45 = Po + FE + To + NAA(0.5,1,2,4)

5.2 การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส (ตอนที่2) : สารอินทรีย์ที่กรองกากออก และความเข้มข้นของ NAA

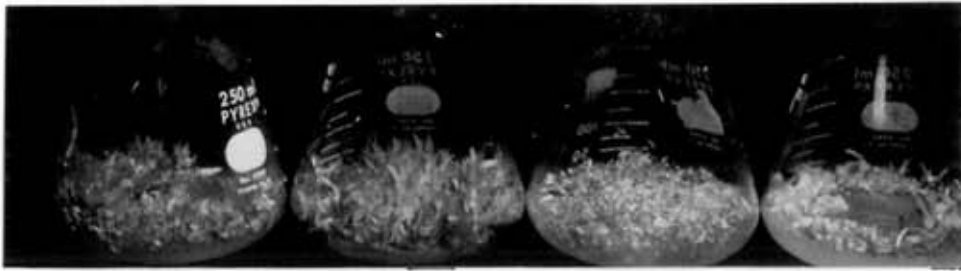
การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส โดยทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ลงในสูตรอาหารที่เติมสารอินทรีย์ 3 ชนิด คือ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ที่กรองเอากากทิ้งและปุ๋ยปลาลงในสูตรอาหารเปรียบเทียบ Mod.SH โดยที่เติมลงที่ละชนิด แต่ละสูตรเติม NAA ที่มีความเข้มข้นแตกต่างกัน จากผลการทดลองพบว่าเมล็ดกล้วยไม้พัฒนาเป็นแคลลัส ในสูตรอาหาร Mod. SH. เติม NAA ที่ความเข้มข้น 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร เมล็ดกล้วยไม้ที่เลี้ยงในสูตรอาหาร Mod. SH. เติม NAA ที่ความเข้มข้น 2 และ 4 มิลลิกรัมต่อลิตรพบว่าเมล็ดกล้วยไม้ไม่งอก ในสูตรอาหาร Mod.SH. เติม NAA ความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตรและสูตรอาหารที่มีส่วนผสมของสารอินทรีย์ทั้งหมดเมล็ดกล้วยไม้ไม่มีการพัฒนาเป็นต้นอ่อนทุกสูตร

ตารางที่ 18 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารตัดแปลงที่กรองเอากากสารอินทรีย์ออก

สูตรอาหาร	ระดับของการพัฒนา
22*	3
23	5
24	0
25	0
46-61	5

หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 22-25 ตารางที่ 3 หน้า 17 และสูตรที่ 46-61 ตารางที่ 4 หน้า 18
- สรุปผลการทดลอง หน้า 91
- *สูตรอาหารสูตรที่ดีที่สุดคือสูตรที่ 22

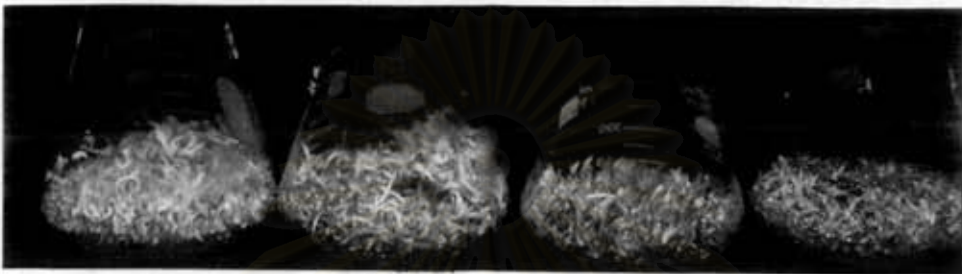

46

47

48

49

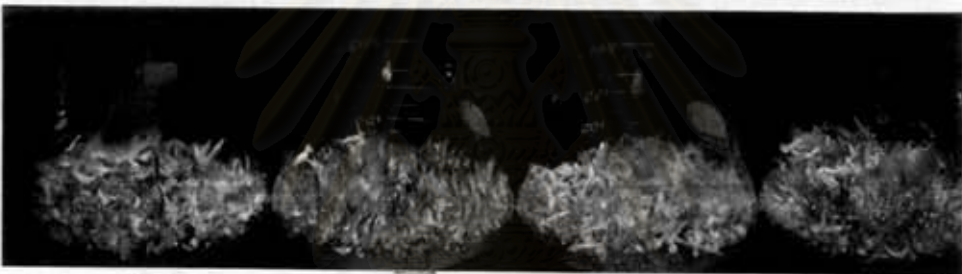

50

51

52

53

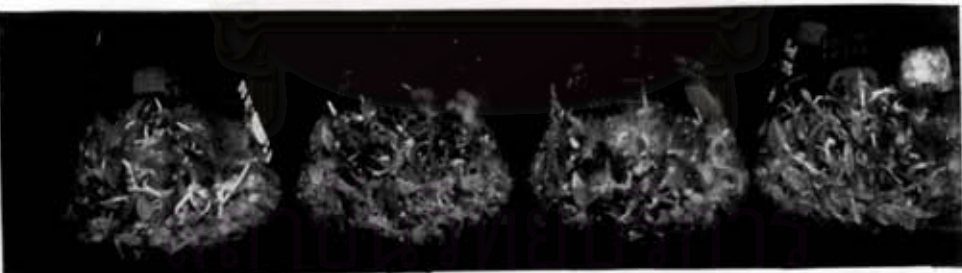

54

55

56

57

58

59

60

61

ภาพที่ 19 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารตัดแปลงที่กรองเอากากสารอินทรีย์ออก

46-49 = Mod.SH. + Po + NAA(0.5,1,2,4)

54-57 = Mod.SH. + FE + NAA(0.5,1,2,4)

50-53 = Mod.SH. + To + NAA(0.5,1,2,4)

58-61 = Mod.SH. + Po + FE + To + NAA(0.5,1,2,4)

5.3 การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส (ตอนที่3) : สารอินทรีย์ที่กรองกากออก และความเข้มข้นของ NAA ในอาหารเหลว

จากการทดลองพบว่าเมล็ดกล้วยไม้ในสูตรอาหารที่ 49, 53 และ 54-61 ตาย ในสูตรที่ 49 และ 53 เปอร์เซ็นต์การตาย 80 และ 10 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ เมล็ดที่ตายนั้น เอมบริโอมีขนาดเพิ่มขึ้น เมล็ดงอกและตายในที่สุด แต่สูตรที่ 54-61 ซึ่งเป็นสูตรที่มีปุ๋ยปลาเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย เมล็ดกล้วยไม้ไม่งอกเลย ผลการทดลองสูตรที่ 22 , 47-49, 52 และ 53 เมล็ดพัฒนามีแนวโน้มเป็นแคลลัสในเปอร์เซ็นต์ที่แตกต่างกัน สูตรที่ 22 เป็นสูตรอาหารเปรียบเทียบ (ถาวร วัชรภักย์ และมนทกานติ วัชรภักย์, 2519) เมล็ดทั้งหมดมีแนวโน้มพัฒนาเกิดแคลลัส อัตราการตายต่ำ แต่โตช้ามาก เมื่อเทียบกับสูตรอาหารสูตรอื่นที่สามารถชักนำเมล็ดให้เกิดแคลลัส สูตรอาหารที่ 46-49 เป็นสูตรที่มีมันฝรั่งที่กรองเอากากออกเป็นส่วนประกอบเป็นส่วนผสม ที่ความเข้มข้นของ NAA 0.5 มิลลิกรัมต่อลิตร เมล็ดเกิดโปรโตคอร์มมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเป็นต้น สูตรที่ 47-49 NAA ความเข้มข้น 1, 2, 6 มิลลิกรัมต่อลิตร ในสูตรอาหารสูตรเดียวเมล็ดพัฒนาปะปนกันสองรูปแบบคือเป็นโปรโตคอร์มหรือมีแนวโน้มเป็นแคลลัส (เมล็ดมีการแบ่งตัวในทิศทางที่ไม่แน่ชัด) โดยสูตรที่มี NAA ความเข้มข้น 1, 2, และ 4 มิลลิกรัมต่อลิตร มีแนวโน้มการพัฒนาคือถ้าความเข้มข้น NAA ต่ำเมล็ดจะมีแนวโน้มพัฒนาเกิดแคลลัสน้อยเกิดโปรโตคอร์มมากกว่า เมล็ดตายน้อย ถ้าความเข้มข้น NAA สูงขึ้นเมล็ดมีแนวโน้มเป็นแคลลัสมากขึ้น เป็นโปรโตคอร์มน้อย อัตราการตายสูง สูตรที่เมล็ดมีแนวโน้มพัฒนาเป็นแคลลัสมากที่สุดคือ Mod.SH. เต็ม มันฝรั่ง 150 กรัมต่อลิตร, น้ำมะพร้าว 100 มิลลิกรัมต่อลิตร, น้ำตาล 40 มิลลิกรัมต่อลิตร และ NAA ความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร เมล็ดไม่ตาย มีแนวโน้มพัฒนาเป็นแคลลัส 70 เปอร์เซ็นต์ พัฒนาเป็นโปรโตคอร์มน้อย ในสูตรที่ 50-53 เป็นสูตรอาหารที่มีมะเขือเทศที่กรองกากออกเป็นส่วนผสมที่ NAA ความเข้มข้น 0.5 และ 1 มิลลิกรัมต่อลิตร เมล็ดมีการพัฒนาเป็นโปรโตคอร์มทั้งหมด โดยไม่ปรากฏว่ามีเมล็ดตายเลย (สูตรที่ 50, 51) ส่วนสูตรที่ 52 และ 53 เป็นสูตรที่มี NAA ความเข้มข้น 2 และ 4 มิลลิกรัมต่อลิตร ตามลำดับแนวโน้มของผลการทดลองคล้ายกับผลการทดลองในสูตร 47-49 สูตรที่ 52 มีแนวโน้มพัฒนาเป็นแคลลัสต่ำกว่าสูตรที่ 53 แต่พัฒนาเป็นโปรโตคอร์มสูงกว่าและอัตราการตายก็ต่ำกว่า สูตรอาหารสูตรที่ 53 เป็นสูตรที่มีเปอร์เซ็นต์การพัฒนาของเมล็ดมีแนวโน้มเป็นแคลลัสสูงที่สุดในสูตรที่มีมะเขือเทศที่กรองเอากากออกเป็นส่วนผสม แต่ในสูตรที่ 48 ซึ่งเป็นสูตรที่มีมันฝรั่งที่กรองเอากากออกเป็นส่วนผสม เป็นสูตรที่เมล็ดมีแนวโน้มพัฒนาเป็นแคลลัสสูงที่สุดถึง 70 เปอร์เซ็นต์ ขนาด 0.62 เซนติเมตร เปอร์เซ็นต์การเกิดโปรโตคอร์มต่ำ 30 เปอร์เซ็นต์การตาย 0

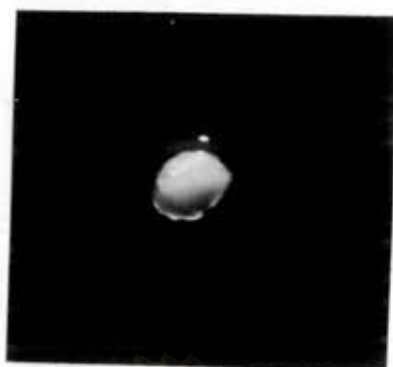
ตารางที่ 19 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหาร
เหลวที่มีการกรองเอากากสารอินทรีย์ออก

สูตรอาหาร	ค่าเฉลี่ย						
	เมล็ดที่ตาย		แคลลัส		โปรโตคอร์ัม		
	อัตราการตาย(%)	ขนาด	แคลลัส(%)	ขนาดของแคลลัส (เซนติเมตร)	โปรโตคอร์ัม(%)	เส้นผ่าศูนย์กลาง (เซนติเมตร)	ความสูง (เซนติเมตร)
22	0	-	100	44.7	-	-	-
46	0	-	0	-	100	0.37	0.20
47	0	-	20	0.49	80	0.50	0.30
48*	0	-	70	0.62	30	0.44	0.26
49	80	-	10	0.77	10	0.39	0.20
50	0	-	0	-	100	0.42	0.20
51	0	-	0	-	100	0.42	0.20
52	0	-	10	0.34	90	0.44	0.23
53	10	44.26	30	0.43	80	0.47	0.23
54-61	100	-	-	-	-	-	-

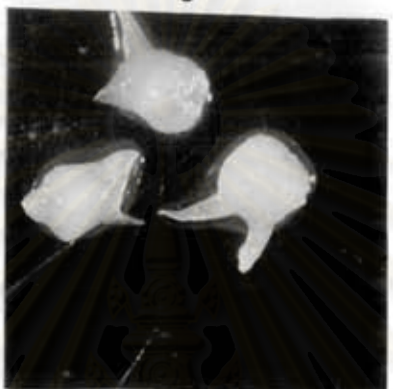
หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 22 ตารางที่ 3 หน้า 17 และสูตรที่ 46-61 ตารางที่ 4 หน้า 18
- สรุปผลการทดลอง หน้า 92-93
- *สูตรอาหารสูตรที่ดีที่สุดคือสูตรที่ 48

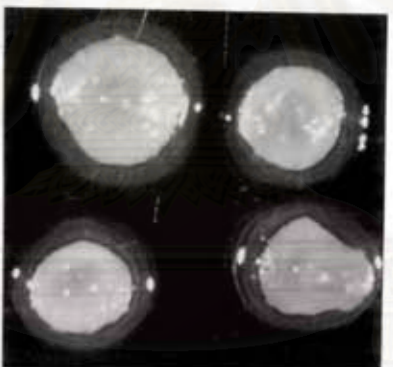
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

0

1

2

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 20 ระดับของการพัฒนาของเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารเหลว

ที่มีการกรองเอาสารอินทรีย์ออก

0=เมล็ดกล้วยไม้ตาย

1=เมล็ดที่มีแนวโน้มพัฒนาเป็นโปรโตคอร์ม

2=เมล็ดที่มีแนวโน้มพัฒนาเป็นแคลลัส

6. การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเลี้ยงแคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium*

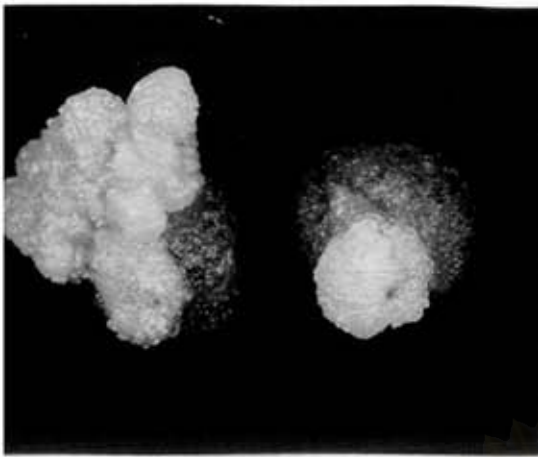
การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับเลี้ยงแคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* โดยทดลองเพาะเมล็ดกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ลงในสูตรอาหารที่มีการผสมกันของสารอินทรีย์ 2 ชนิด คือ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ที่กรองเอากากทิ้ง แต่ละสูตรเติม NAA ที่มีความเข้มข้น 0.5, 1, 2, 4 มิลลิกรัมต่อลิตร (สูตรที่ 62-65) โดยทุกสูตรเติมน้ำมะพร้าวอ่อน 100 มิลลิลิตรต่อลิตร ทุกสูตรในการทดลองนี้เป็นอาหารเหลว จากผลการทดลองพบว่าแคลลัสของกล้วยไม้ในอาหารทุกสูตรมีการเจริญอย่างรวดเร็ว โดยแคลลัสที่เลี้ยงในอาหารสูตร Mod.SH. ที่มีการผสมกันของ มันฝรั่ง มะเขือเทศ ที่กรองเอากากทิ้ง เติม NAA ที่มีความเข้มข้น 1 มิลลิกรัมต่อลิตร มีการเจริญของแคลลัสสูงสุด

ตารางที่ 20 น้ำหนักสดแคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารเหลวที่มีการกรองเอากากสารอินทรีย์ออก

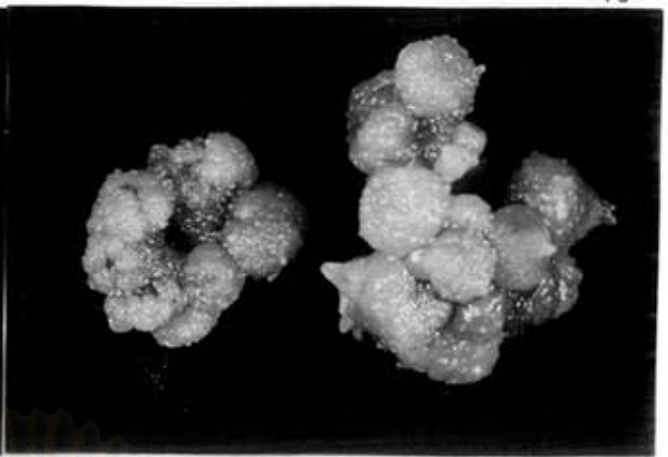
สูตรอาหาร	น้ำหนักสดเฉลี่ย (4จีน) กรัม
22	0.1214
62	0.2530
63*	0.2833
64	0.1431
65	0.1031

หมายเหตุ

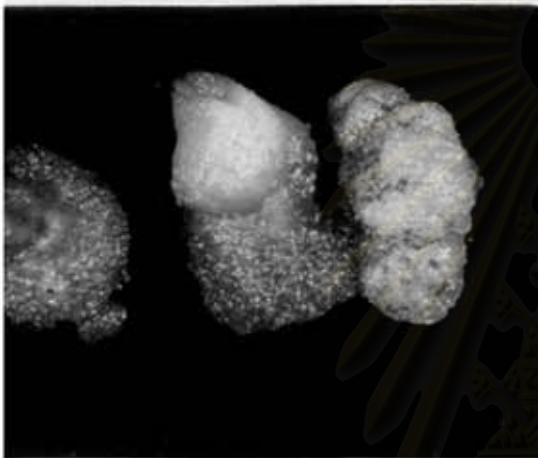
- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 22 ตารางที่ 3 หน้า 17 และสูตรที่ 62-65 ตารางที่ 5 หน้า 19
- สรุปผลการทดลอง หน้า 93
- *สูตรอาหารสูตรที่ดีที่สุดคือสูตรที่ 63

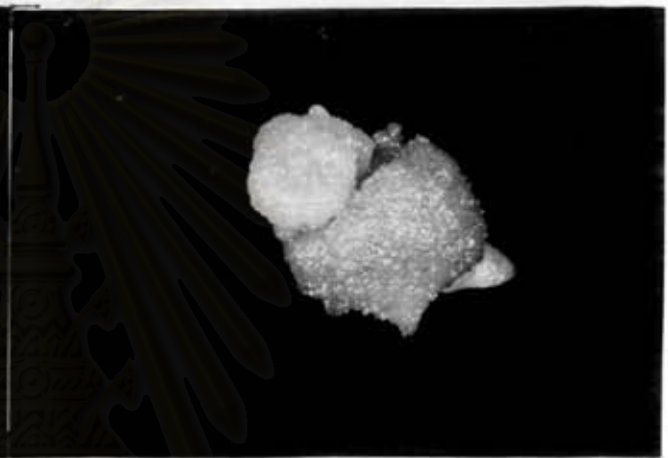
58

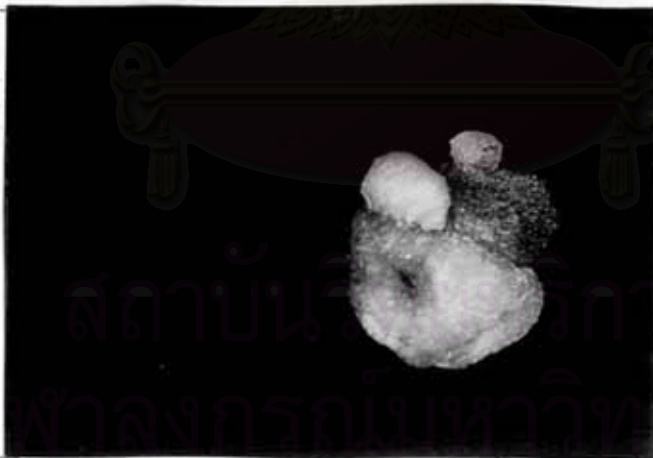
59

60

61

22

ภาพที่ 21 แคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารเหลวที่มีการกรองเอาการ
สารอินทรีย์ออก

22 = Mod.SH.+ NAA 0.5

58-61 = Mod.SH. + Po + To + NAA(0.5,1,2,4)

7. การทดสอบการชักนำตาของหน่ออ่อนของกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส ในสูตรอาหารใหม่ดัดแปลง

การสร้างสูตรอาหารอินทรีย์สำหรับชักนำตาของหน่ออ่อนของกล้วยไม้ *Dendrobium* ให้เกิดแคลลัส โดยทดลองเลี้ยงตาของหน่ออ่อนลงในสูตรอาหารสูตรที่ 22 และ 62-65

จากการทดลองสูตรอาหารที่เหมาะสมกับการชักนำตาของหน่ออ่อนให้เกิดแคลลัสคือสูตรอาหาร Mod.SH. ที่มีการผสมกันระหว่าง มันฝรั่ง, มะเขือเทศ ที่กรองเอากากทิ้ง น้ำมะพร้าว 100 มิลลิลิตรต่อลิตร เติมน AA ที่มีความเข้มข้น 2 มิลลิกรัมต่อลิตร จากการทดลองพบว่า การชักนำตาของหน่ออ่อนให้เกิดแคลลัสในสูตรอาหารที่มีส่วนผสมของสารอินทรีย์ที่ไม่ได้กรองกากออกคือ มันฝรั่ง มะเขือเทศ และปุยปลา ในช่วงสัปดาห์แรกตายังคงเจริญเป็นสีเขียวและตายในเวลาต่อมา ในความเข้มข้นของauxinทุกระดับ

ตารางที่ 21 น้ำหนักสดของแคลลัสกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* ที่ชักนำจากตาของหน่ออ่อนเมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารเหลวที่มีการกรองเอาการสารอินทรีย์ออก

สูตรอาหาร	น้ำหนักสดเฉลี่ย (4จีน) กรัม
22	0.070
62	0.095
63	0.265
64*	0.305
65	0.255

หมายเหตุ

- สูตรอาหารทดลองสูตรที่ 22 ตารางที่ 3 หน้า 17 และสูตรที่ 62-65 ตารางที่ 5 หน้า 19
- สรุปผลการทดลอง หน้า 94
- *สูตรอาหารสูตรที่ดีที่สุดคือสูตรที่ 64

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 22 ตาของหน่ออ่อนกล้วยไม้สกุล *Dendrobium* เมื่อเลี้ยงในสูตรอาหารเหลวที่ประกอบด้วยสารอนินทรีย์ตามสูตร Mod.SH. เต็ม มั่นฝรั่ง มะเขือเทศ ที่ทรงเอาการออก NAA 2 มิลลิลิตรต่อลิตร